KIRK HADİS

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

ISBN:978-9944-08-7 ismailhakkialtun-
tas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak : **Haluk Karslıoğlu**
Baskı- Cilt : **Gözde Matbaacılık**

Ekim 2009

İsteme Adresi:
Gözde Matbaacılık Mücellit
& **Reklam Hizmetleri San. ve**
Tic. Ltd. şti Tel: 0 212 481 81 69

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem
buyurdu ki;

***"Kim ümmetim için kırk hadis ezberlerse,
Allah Teâlâ onu kıyamet gününde
fakih bir alim olarak diriltir."***

***"Kim ümmetime sünneti öğrenmeleri için
kırk hadis ezberlerse
kıyamet gününde onun için
şefaatçi olurum."***

İÇİNDEKİLER

MUHAMMEDÎ DUA 9
KIRK.. 35
HADİS-İ ŞERİF 35
1-Hadis-i Şerif 35
2-Hadis-i Şerif 41
3-Hadis-i Şerif 44
4-Hadis-i Şerif 47
5-Hadis-i Şerif 50
6-Hadis-i Şerif 52
7-Hadis-i Şerif 54
8-Hadis-i Şerif 57
9-Hadis-i Şerif 58
10-Hadis-i Şerif 60
11-Hadis-i Şerif 62
12-Hadis-i Şerif 67
13-Hadis-i Şerif 68

14-Hadis-i Şerif 70
15-Hadis-i Şerif 71
16-Hadis-i Şerif 73
17-Hadis-i Şerif 74
18-Hadis-i Şerif 76
19-Hadis-i Şerif 77
20-Hadis-i Şerif 79
21-Hadis-i Şerif 81
22-Hadis-i Şerif 82
23-Hadis-i Şerif 85
24-Hadis-i Şerif 86
25-Hadis-i Şerif 87
26-Hadis-i Şerif 89
27-Hadis-i Şerif 91
28-Hadis-i Şerif 93
29-Hadis-i Şerif 95
30-Hadis-i Şerif 98
31-Hadis-i Şerif 103
32-Hadis-i Şerif 105
33-Hadis-i Şerif 107
34-Hadis-i Şerif 108
35-Hadis-i Şerif 109
36-Hadis-i Şerif 110
37-Hadis-i Şerif 112
38-Hadis-i Şerif 113
39-Hadis-i Şerif 114
40-Hadis-i Şerif 118

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد

وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

Şüphesiz hamd Allah Teâlâ içindir, O'na hamd eder, O'ndan hidayet ve bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden, kötü amellerimizden Allah Teâlâ'ya sığınırız. Şüphesiz Allah'ın hidayet eylediğini saptıracak, O'nun saptırdığını da hidayete ulaştıracak yoktur. Allah Teâlâ'dan başka İlah olmadığına, O'nun birliğine ve ortağı olmadığına, Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin O'nun kulu ve Rasulü olduğuna şehâdet ederiz.

Sözlerin en doğrusu Allah Teâlâ'nın Kitabı, yolların en hayırlısı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yoludur.

O'nu sevmek ve O´nun ümmeti olduğumuzu bilmek, Allah Teâlâ'nın bizlere ihsan kıldığı en büyük nimetlerden birisidir.

"Allah Teâlâ kulların zannı üzere hareket eder" müjdesini kendisine yol edinmiş kullar, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kapısında kıtmir olmayı, cihana sultan olmaktan üstün değer tutarlar.

Ashab-ı Kehf´in kapısını bekleyene yapılan ikramı görünce, O'nun kapısındaki kıtmir-i hakirin elbette kavuştuğu ihsan daha büyük olacaktır. O ihsan iki cihanın selâmetine sebep olacak büyük bir nimettir.

"Muhakkak ki Sen; büyük bir yaratılış ve ahlak üzerindesin" [1]

Allah Teâlâ tarafından Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin gerçekten büyük olduğu, tasdik edilmiştir.

"Ey inananlar! And olsun ki, içinizden size, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, inananlara şefkatli ve merhametli bir rasül gelmiştir." [2]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi seviyoruz. O'da ümmetini çok sever. Hiçbir zaman ümmetini unutmadığı gibi unutmayacağına da inancımız vardır.

Tevfik Allah Teâlâ`dandır. Bütün işlerimizde O`ndan yardım isteriz.

O bize yeter, O ne güzel vekildir.

---

[1] Nun, 4

[2] Tevbe, 128

MUHAMMEDÎ DUA

(sallallâhü aleyhi ve sellem ve ala âlihî) [3]

Ey Rabb´imiz; Sen çok yücesin, her kusurdan pak ve münezzehsin. Sen, celâl ve ikrâm sahibisin.

Ey Allah´ım verdiğin nimetler için, Sana layık hamd ile şükür ederiz. Seni tespih ve takdis ederiz. İlham ettiğin hidayetlerden dolayı şükürler olsun.

Sunmuş olduğun bol ve kâmil bağışlar, eşsiz ve benzersiz geniş ihsanlar ve lütfettiğin tüm nimetlerin için övgüler olsun.

Kuvvet ve gücün yalnızca kendinde, yaratılmışların açılması ve kapanması kendisi ile olan Allah´ım, şükürler olsun.

Ey Allah'ım, önceden olan bir şeye dayanmadan ve bir eş ve benzerin olmadan, yaratıkları yaratmaya muhtaç değilken ve yaratmada kendine bir fayda yokken, kendi güç ve dileğinle her şeyi var ettin.

Gözlerin Sen´i görmesi, dillerin sıfatlarını beyan etmesi ve kavrayışların mahiyetini an-

---

[3] Bu dua daha önce yazdığımız Muhammedi Dua isimli kitaptan alınmıştır. Bu dua'nın açıklaması o kitapta ayrıca bulunmaktadır.

laması imkânsızdır. Sadece hikmetinin sağlamlığını bildirmek, itaati hususunda uyarmak, kudretini aşikâr etmek, mahlûkatını kulluğa çağırmak ve çağrını güçlü kılmak için bizleri vücuda getirdin. Sonra da bizleri kendi gazabından korumak ve cennetine sevk etmek için, itaatin karşısında mükâfatı ve isyanın karşısında da azabı vaat ettin.

Ey Allah'ım, şahadet ederiz ki, Sen´den başka bir ilah ve ortağın yoktur; birsin; Sen âlemlerin Rabb´isin.

Biz, Senin kulların, gücümüz yettiği müddetçe Senin ahdin ve va´din üzereyiz. Yaptıklarımızın kötülüğünden Sana sığındık. Bize verdiğin nimetini anarken günahımızı da arz ederiz ki, bizi dilersen affedersin. Nefsimize haksızlık ettik, günahlarımızı itiraf ediyoruz. Bütün günahlarımızı affetmeni diliyoruz. Günahları ancak Sen bağışlar ve affedersin.

Ey Allah'ım, nimetlerini artırarak bizleri şükretmeye çağırdın. Nimetlerin sayılmaz, şükrün eda edilmez ve ebedi oluşların idrak olunabilmeleri imkânsızdır.

Ey Allah'ım, takdir ettiğin şeylerin her durumundan haberdarsın ve işlerin sonunu ve olayların akışını en güzel bilensin.

Ey Allah'ım, aklımızın kavrayabilmesi için tevhit düşüncesini apaçık kıldın. Tevhidin özünü ihlâs kıldın ki, kalbimiz ona bağlansın.

Allah'ım, Senden hakkıyla korkmayı ve ancak Müslüman olarak ölmeyi bize nasip kılmanı diliyoruz.

Allah'ım Senden gerçekten korkmayı başarabilmek için ilmimizi artır.

Ey yakaranlara cevap veren, ey imdat isteyenlerin imdadına koşan, Ey güven isteyenlere emniyet sağlayan, üstün yardımınla bizi kuvvetlendirmeni diliyoruz. Kur´an-ı Kerim´de belirttiğin yardımla bize yardımda bulunman ile nimetlere kavuşalım.

Allah'ım emrini tamamlamak, kendi hükmünü geçerli ve kesin kılmak için Fahri Âlem Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizi son rasül olarak gönderdin.

Şahadet ederiz ki, Fahri Âlem Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz, Sen´in kulun ve son resulündür.

İnsanlar ve cinler Efendimiz sallallâhü aleyhi ve selleme iman ettiği gibi canlı ve cansız bütün eşyada iman etti.

Kıyamette diğer ümmetlere karşı Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemi ihsan ederek kulluğumuzu artırdın. Nimetini bollaştırarak da bizden şükür etmeyi istedin.

Yaratmadan önce O´nu seçmiştin. Beşer olarak göndermeden beğenmiştin. Âlemleri yaratmadan önce yani mahlûklar gayb âleminde korkunç perdeler altında saklıyken ve yokluk sınırının eşiğinde bulunurken O´nu Ahmet (beğenilmiş) olarak isimlendirdin.

Bizlere Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellemi göndermeden önce ateş dolu bir uçurumun kenarında, taşın dibinde kalmış, hemen içilip tüketilecek olan bir yudum su; aç kişinin fırsat gözetmeden kapıp yiyeceği bir lokma; düşmanların ayakları altına düşmüş insanlardık. Güçlülerin belasına uğramış, azgınların elinde tutsak ve aşağılık bir hale düşmüş; insanların sal-

dırıp yok etmesinden korkar olmuştuk.

O'nu son rasül olarak gönderdiğinde, insanlar O´nu tanımalarına rağmen bilerek inkâr ettiler.

Ey Allah'ım Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemin nuruyla üzerimize çökmüş karanlıkları aydınlığa çevirdin. Kalplerimizdeki küfrün düğümlerini çözdün; gözlerimizden şaşkınlık perdelerini giderdin. Böylece O, bizi sapıklıklardan kurtardı ve kör olan gözlerimizi açtı. Bizi sağlam dine davet etti ve hidayet eyledi.

Ne zaman ki, Allah'ım O'nu beşeri olarak aramızdan aldın, nifak düğümlerimiz tekrar açığa çıktı; din gömleğimiz yıprandı. Hâlbuki hakikatler açık, hükümlerin nurlu ve belirgindir; sakındırdığın şeyler ortada ve emirlerin açıktır. Ama bizler onları düşünmeden arkamıza atık. Ancak bizler sırt çevirmeyi hiçbir zaman istememiştik.

Bu halimizi fırsat bilen şeytan ve arkadaşları başlarını kendi yuvalarından çıkarıp, bizleri kendilerine doğru çağırdılar. Bizim de bu daveti kabul etmeye meyilli olduğumuzu görünce; bizi tahrik edip; kışkırtarak yoldan çıkartmaya çalıştılar.

Ey Allah'ım, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz bizim sığınacak yerimizdir. O´nun vasıtasıyla bizi kurtarmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, ilk yaratılışta O´nu yarattın. Gördüğümüz ve görmediğimiz nurun şah damarı Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemi yaratılış hakikatinin mayası kıldın. Varlığından dolayı insanlık şeref buldu. Maddî ve manevî âlemler O´nunla var oldu. Fazilet hazinesini

O´na teslim ettin. O da hazineyi yaratılmışlara kabiliyetleri miktarınca emrinle dağıttı.

Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ezeli yurdundan isimler yurduna inen ilâhî emirlerin vasıtasıdır. Sana kavuşmanın mertebelerini ancak O´nun yanında bulabiliriz.

O Seni tanıtmak için ilâhî yurdundan terk edip, beşer âlemine gelmiştir.

O öyle bir incidir ki, elmaslar, yakutlar, hareketler, durgunluklar ve bütün şeyler O´ndan çıkar. O, birlik ve birin arasındaki ince latif çizgidir.

İlâhi hitaplarından çıkan suretlere O´nu sebep kıldın. Beşeriyetin anlayışından saklanmış sırları manevî levhalardaki kalemler, O´nun eliyle ancak yazabildiler.

Besmeleyi O´nsuz manaya getirmedin. O mana ki, her şeydir.

Ol dediğin şeyde ancak O´nunla oldu. Nisbetler ve maddenin sırlarını O´na bağladın.

Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemi zahir ve batının çözüm anahtarları yaptın. Kulluk ve rabliğin sırlarını O´nda toplandın.

Ey Allah'ım, O vacib ve mümküne vakıf iken O´nu beşeriyet âleminde gösterdin. O´da kulluğu kendine şeref kabul etti. Kulluk şerefi de O´nunla açığa çıktı. Yaratılmışlar O´nunla kul olduklarını anlayıp ilahlık davalarından vazgeçtiler.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ulaşılmaz manaların yüksek nuru kıldın. Arşın hakikatlerinde ve doğru yolunun ulu kapısında şimşek gibi parlayan marifet güneşi eyledin.

Ey Allah'ım, O'nu İlâhi isimlerin tecelli ettiği kalbin, sıfatı noksanlık olan bu âlemin sırrını bilen kıldın. O´na büyük hilâfet elbiseni giydirdin. Vücuduna zamansızlık ve mekânsızlığı layık gördün.

Ey Allah'ım varlığın ancak sır olmaktan Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ile açığa çıktı. Sana kavuşma vasıtalarının kilitlerini O´nunla açtın.

Ey Allah'ım, O'nu varlığın kemali, ezeli şeylerin başlangıcı, ebedi olan nesnelerin son mührü olarak yarattın.

O, Sen´inle meşgul olup dünyayı terk eden, geçmiş ve geleceği bildirdiğindir. O´nun şeriatı ile mülk ayakta durabildi ve O, gizli âlemdeki rahmetini dünyaya çekti de, Sen´in cemalini celp etti ve celâlin sakin oldu.

Ey Allah'ım, O'nu teveccühlerinin kıblesi yaptın da isimler ve sıfatlar elbiselerini giyebildiler. Rütbeleri O´na tayin ettirdin. Hak ve batılı birbirinden O´nunla ayırdın.

Ey Allah'ım, O´nun imanı ve amelini bütün insanlığa kâfi kıldın. O´nun kendine has ilmi yoktur. O´nun ilmi Sen´in ilmindir. Çünkü kendine ait ilmini terk etti.

Ey Allah'ım, O´nun tek düşüncesi Sen oldun. Hiçbir sevgiyi kendine yar etmedi. O, Sen´de kendini buldu ve varlığını Sana feda etti. Vücuda benlik vermek en büyük günahtır. Günah işlemediği halde yüzlerce tövbe eder, Sen´in yüceliğini tasdik ederdi.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemi, beşeri kayıtlardan korumuştun. O´na verdiğin yakınlığı kullarına dahi Sen tarif et-

mek istemedin. Manevî katında olan yakınlığını ise saklı tutup açıkça da anlatmadın. O hali ancak Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin kendi anlayabilirdi.

Sen O´nunla O Seninle; Sidre-i müntehayı O´na layık kıldın. Fakat O´nun gözü Senin ne varlığına takıldı, ne de ayrıldı ve karışmak istedi. Bu yakınlıktan dolayı sarhoş olup yanında kalmak arzusuna da düşmedi. Güzel sevgilin kulluğuna yönelip Sen´i tercih etti.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemi çok seversin. O´nu öyle yarattın ki, kendisiyle düğümler çözülür, sıkıntı ve zahmetler kolaylaşır, ihtiyaçlar karşılanır, isteklere ve güzel sonuçlara ulaşılır. Kendisinin yüzü suyu hürmetine rahmet istenir.

Ey Allah'ım, Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellemi benzeri, ikincisi ve yokluğu olmayan mecburî bir gaye kıldın.

Bütün ilimlerin icadı O´nunla oldu. Hakikatin ilmine kavuşmak isteyeni O´ndan almaya mecbur kıldın. O, her sırrın sırrı, hakikatlerin zorunlu gerçeği ve İslam toplumunun sahibi ve efendisidir.

O, secde yerlerinin nurudur. Hayat yolunda kalplerin huzur bulduğu garipliğimizi gideren latif arkadaşımızdır.

Ey Allah'ım, O'na nasıl salât ve dua kılmayız. O Sana layığı ve kemal ile en çok hamd eden, ikincisi olmayan, övülmeye layık, günahları mahveden, cehennemden bizi çıkarabilecek en mükemmel kulundur. Ayıplardan maddi ve manevi günah kirlerinden azade, güzel kokulu, sevgilindir. Öncekileri ve sonrakileri, maddi-

yat ve maneviyatı, ümmetini sevgi ve kardeşlikte birleştiren, en son rasülündür! Yeri geldiğinde en büyük cengâver, güzel huyları kendisinde toplayan, güzelliğin baş tacı, kulluk kıyafetini giyen, devamlı ibadet eden, sırların kendisine saklı olmadığı, Sen'in kendisi ile bizzat görüştüğün, razı olduğu işleri en güzel bilen ve yapanındır. Kurtuluşa sebep olan salih amelleri bilen ve sevdiren, doğruyu anlatmada sabrı azalmayan, Sen'den yardımı eksilmeyip devamlı olan, kıyamette bizi başına toplayacak, mazlumların sahibidir.

Ey Allah'ım, sevdiğinle Sen´den istiyoruz. O, kulların efendisi, tevhit ehlinin ve büyüyen dairelerin imamı, sırlar levhası, nurların nuru, sıkıntıda olanların sığınağı, en mükemmel bilgileri kendinde toplayan Kutbu Rabbanî, en üstün iman elbisesinin belirgin nişanesi, cömertlik ve iyiliğin kaynağı, semavî himmetler sahibi, ilahi ilimlere erişmiş olan, ezelî minberdeki hatip, insanlık âlemindeki ilâhi nur, celâl tacı, cemal cazibesi, kavuşma güneşi, ilahi yurdun izzet ve şerefi, vücut letafeti, her mevcudun hayatı, ilahi saltanatın en yücesi, ilahi kudret ve yüce sanatının açık misali, beğenilenin açık nişanesi, ilahi yakınlığa kavuşmuş olan has kişilerin özüdür.

Ey Allah'ım, Sen´in büyük sırrın; hakikî, kıymetli gerçek dostun; hareket eden şeydeki kuvvet, hakikati ayakta tutan, ilâhî emirleri yüklenici, kulluğun gerçeğini yaşayan, sultan, rahmetin babası, ilmin efendisi; kuruntuların, zulmetin ve şeytanın vesveselerini nuruyla silip kesen, keremli şefaatçi, temizliğin ve saflı-

ğın timsali, O´nunla yokluğu vücuda getirdiğin, zerreleri çıkardığın, kudretli Kâbe´n, akılların secde ettiği, yarattığın mükemmeliyet, kaza ve kaderi tespit eden, Sen´den Sana ve Sen´inle istediğimiz güneştir.

Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem Sen´inle dostluk kurmuş, "dünyalara sığmam kalbe sığarım" dediğin kalbin, **"Bana kulluk edin"** dediğin hitabın gerçek muhatabı da O olmuştur.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ne güzeldir. Bizdeki lekeleri O´nun aynasına bakınca görebildik. O´ndan ne zaman yüz çevirirsek, muhakkak aslımızı bozardık.

Ey Allah'ım, biliyoruz ki O, Levh-i mahfuzu yazan kalemden dökülen nurlu harfleri yazan, mukaddes feyizlerini dağıtan, Sen´i sayılara ihtiyaç duymadan bir olarak bilen, âlemlerin birleştiricisi olan, İsm-i Azam kıldığın sevgilindir.

Ey Allah'ım, O varlık âlemini yüzü suyu hürmetine yarattığın ve O´nun sebebiyle eşyaya var olma ruhsatı verdiğin, iyilik ve cömertlik sahibi, kutsadığın, yaratılışında harikalar görülen, ilimlerin ulaşamadığı, sırlarla korunmuş, mertebesine erişilmeyen, anlatılamayacak rabbanî güzellik, kemal sahibi, hakikatin doğduğu ve övülmesi mümkün olmayan, katında kıymetli olduğu bilinen bir kulundur.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve selleme olan nispet ve yakınlık ne güzel bir nispettir. O, bizi ve insanları azabından korkuttu. Müşriklerin yolundan yüz çevirtti. Şirkin belini kırıp, halkı hikmet ve güzel nasihatle Sen´in yoluna çağırdı; putları kırdı; küfrün ön-

derlerini yüzüstü yere serdi. Sonunda kâfirler topluluğu hüsrana uğrayarak üstünlüklerini kaybettiler.

Ey Allah'ım, O, davasından geri dönmezdi. Zat-ın için zahmete katlanan, emrinde ciddiyet gösterendi. Her zaman kulluğun ışığını açık tutardı. O'nunla bulduğumuz nimetleri çevremiz görürken bizler hissetmedik.

Ey Allah'ım istiyoruz ki, kayıtlardan kurtulup Sana kavuşalım. Fakat her şey yine Sen´in takdirindir.

Allah'ım varlığımız Efendimiz sallallâhü aleyhi ve selleme kıldığın salât iledir. Bu salâtın bizde can, kan ve ruh oldu. Küfrün karanlıklarını, sıkıntılarını bizden uzaklaştırdı. Fâni dünyada baki hayatın diriliğini verdi.

Ey Allah'ım, O'nu ne güzel yarattın. Mübarek vücudu çok temizdi. Teri nezih ve kokusu çok güzeldir ki, ne miske ne de ambere benzedi. O´nunla tokalaşan kimsenin, o gün elinden güzel kokusu gitmezdi. Mübarek elini hangi çocuğun başına sürse o çocuk diğer çocuklardan güzel kokusu ile fark edilirdi. Hiç bir koku onun terinden daha güzel kokmadığına her şey şahitti. Bir yoldan geçse, O´ndan sonra, o yoldan geçenler, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemin oradan geçtiğini güzel kokusundan bilirlerdi. Has bir kokusu var idi. Hariçten bir koku sürünmüş değildi. Mübarek yüzüne değen mendili asla ateş yakmazdı. Mübarek gözleri çok kuvvetli görür ve önden gördüğü gibi, arkadan da görürdü. Ayrıca karanlıkta da görürdü. O´nun hakikatini gece üzerine koydun, karardı; gündüz üzerine koydun, ağdı; semala-

ra koydun, direksiz durdu; bütün kâinata koydun, hayat buldu.

Ey Allah'ım, O´nun kıymetini ancak Sen bilebilirsin. Dua edenlerin duasını, O´nun ismini anmadan kabul etmezsin.

O Sen´in nurlarının denizi, sırlarının madeni, kulların ruhlarının ruhu, paha biçilmez inci, benzersiz güzel koku, mevcudatın aşk ve mayasıdır. O gizli âlemin özüdür.

O, kâmillerin ulaşmak istedikleri şeref yeridir. O´nu gökte Ahmet yeryüzünde Muhammed diye andın. Ahmet isminde, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin bütün isimlerini topladın. Ahmet´in elifini ulûhiyet ve yüceliğe delâlet kıldın. Bu ismini göktekilere zikir olarak verdin.

Ahmet sırrı; ilahlık ve mahlûk sırlarının birleştiği mihraptır. Muhammed sırrı da batılı haktan ayırandır. İsminin M´si sırların H´sı rahmetlerin, ikinci M´si ilimlerin, D´si derecelerin kaynağıdır. O´nun gibisi doğmadı ve doğrulmayacaktır. O'nu kulların ihtiyaç kapısı, nebiler ve rasüller içinde yaratılışı en mükemmeli, insanlığın irşadına vazifeli biricik önder, Sen´i bulmayı O´nu bulmaya bağlı kıldın..

Ey Allah'ım, her şeyi O´nun arkasından yürümekle şerefli kıldın. O'na bir işareti ile ayı yardırdın da, O'nun gözünü yükseklere ağdırmadın.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem, razı olduğun şefaatin sahibi, isteklerini ümmetine saklayan, insanların şefaat için başvuracağı derman, tek başına Makam-ı Mahmut´ta durabilme gücü verdiğindir. O´nunla

hikmetin, rahmetin, mülk ve melekler âleminin hazinelerini açığa çıkarttın. O'nu celâlin tecelli ettiği, cemalin de baktığı güzellikler yakutun eyledin.

Ey Allah'ım, O, ilâhi lütufların tecelli edebileceği asilindir. Kutlu nefesler O´nun ruhundan bizlere akar. İmdat için gelecek yardımını ancak O´ndan getirdin. Cömertliğe ancak O´nunla ad buldurdun. O'nu fertler içinde seçilmiş büyük ve sıfatına ulaşılmayacak biri, kıldın ki, O'nun kabrine dahi uğrayan âşıklarının, Nübüvvet nurunu kabrinden parlatıp, kalblerine feyiz verdin ve konuşturdun.

Ey Allah'ım, yaratılışı benzersiz olan ve sırları toplayan Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ile bizi yakınlığına ulaştır. Yakınlığın sırlarını Sen´den O´nun nefsine, oradan cesedine, oradan kalbine ve bizlerin üzerine indirmeni istiyoruz.

Bu âleme teşrif buyurması rahmet olan Efendimiz sallallâhü aleyhi ve selleme, başlangıçları ve sonları olmayan; okundukça artan, tükenmeyen; mahlûkatından geçenler ve kalanlar, ister mümin, ister kâfir olsun; Sana belli olan şeyler sayısınca, gözümüzü açıp kapadığımız ve nefes alış verişteki her anımızda sayıların sonsuzluğu, sınırları ve boyutları kaplayan miktarınca salât ve selam ederiz.

Ey Allah'ım, sırların kendisinden fışkırdığı, nurların kendisinden infilak ettiği; hakikatlerin kendisine yükselip, gerçeğini bulduğu; ilimlerinin kendisine inip de O´nun karşısında mahlûkatın aciz kaldığı; O´nun karşısında anlayışların zayıf kalıp bizden önce ne geçmiş, ne

de gelecek hiçbir kimsenin kendisini idrak edemediği; melekler âleminin bahçeleri O´nun cemalinin çiçekleri ile güzelleştiği; Ceberut âleminin havuzları O´nun nurlarının feyzi ile dolup taştığı; her şeyin O´na bağlı olduğu; huzurunda durabilen, birliğini, sayıların bir sayısına ihtiyaç duymadan gören ve bilen; O´nu mahlûkattan ayıran Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemin soyuna bizi ilhak eylemeni, O´nun sahip olduğu şerefi bize layık kılmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, huzuruna giden yolda, yardımınla kuşatılmış olarak, O'nun yolu ile bize yardım et ve bize öyle tanıt ki, cehalet kanallarından kurtulup selâmet bulalım da, fazilet pınarından kana kana içelim.

Ey Allah'ım, en büyük sırlar sahibi olan Hz. Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizi ruhumuzun, hayatı kıl. Ruhunu, hakikatimizin sırrı, hakikatini Hakk´ın gerçekleşmesi ile âlemleri kuşatan bir hayat kaynağı kılmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ile bizi batılın tepesine öyle indir ki, beynini dağıtalım. Tevhidin hallerinden süratle geçir, birliğin deryalarına al ve kaynağına gark et ki; nereye baktıksa Sen´i, O´nunla bulabilelim. Uzaklığımız, O´nunla üzerimizden soyulsun. O´nunla biz hidayetten haberdar olalım.

Ey Allah'ım, zati sıfatının nurları Sen´den O´na, O´ndan bize dağılsın. O´nunla görelim, O´nunla işitelim, O´nunla bulalım, O´nunla hissedelim. İlâhlığın hakkı için, böyle olduğu-

nu, bize göstermeni, O´nu tanımayana da marifet kapısını kapatmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, O´nun gibi yaratılmışlar içinde sırları konuşan olmadığı gibi, benzeyeni de olmadı ve olmayacaktır. O´nun yolunda olanlardan ve halifelerinden razı olmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, Sen´in birliğinin toplayıcı kudreti ile Âdemi (yokluk) mihrabında, meleklerin ruhları O´na bakarak secde ettiler. ***"Âdem suretimde yaratıldı"*** diye Efendimiz Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellemden bahsettin. Melekler, bu hakikatin sırrına şahittir.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem bütün işlerde açık hüküm sahibi, ruhu ile batını, ferdiyeti ile cismâniyeti, verdiği hükümlerde muradını arayan gözetleme yeridir.

Ey Allah'ım, O'nu görülen âlemde derecelerin sahibi kıldın. Yardımını üzerimize göndermeni istiyoruz. Kutlu nefesi üzerimizde olsun, ruhumuz hayat bulup, olaylar üzerine kuvvetimiz ve silahımız olsun. O´ndan bizi ayıracak bir şey istemiyoruz. O olmasa idi Sen bizi, yok ederdin. O bizi Sen´den koruyan perdemizdir de.

Ey Allah'ım, Zamanı, O´nun emrine verdin. O´nunla emniyet vardır. Böylelikle nefsimizin ve hakikatin sırlarının bize açılmasını; evvelin, ahirin, zahirin ve batının suretlerinin ve şekillerinin belirmesini görmeyi ve suretlerimizin Sen´in istediğin şekle dönüşmesini istiyoruz. Varlığımız aslında önemli bir şey olmadığı gibi, neticesinin de bir manası yoktur. Bütün kuvvet ve kudretimiz ise hep O´dur. Efendimiz O olsun ki, Sen'den her işimizde menfaat bulmayı

dileyebilelim.

Ey Allah'ım, salât ve selâmın yaratılmışların en mükemmeli, yerlerin ve göğün Efendisi, hazinelerin sırrına ulaşılması için gerekli tılsım, varlığın özü, âlemlerin devamına sebep olan sırrın Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin üzerine olsun.

"Muhakkak ki, Allah ve melekleri nebi üzerine salâtta bulunurlar. Ey iman etmiş kimseler O´nun üzerine salâtta, teslimiyetle selamda bulunun."[4]

Ey Allah'ım, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem ile imanı bizler için şirkten temizlenme vesilesi kıldın.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve selleme salât ve selâm etmemizi bize emir buyurdun. Bizde emrine itaat ettik. Ne var ki, O´nun şanına layık bir salât ve selâm etmeye gücümüz yoktur. Aciz olduğumuz için, tarafından yardım talep ederiz. Bizzat Sen, şanına layık salât ve selâm kıl. Bizler işlerini Zat-ı Âli´ne ısmarlamakla huzur bulmuşuz. Salât ve selâm işimizi dahi Sana ısmarlıyoruz.

Allah'ım, biz Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellem ile Sana tevessül ediyoruz. O´nu aydınlık bir vasıta, Yüce makam sahibi ve yüksek bir aracı kıldın. Onun vasıtasıyla Sen´den şefaat etme ihsanını bekliyoruz. O büyük şefaat sahibidir ve en saygıdeğer vesilenin ta kendisidir. O, ***"Kâbe kavseyni ev edna"*** sırrına ulaşmıştır.

Bizi O´nun vasıtasıyla zat, sıfat ve fiillerinin; isim ve yapıtlarının hakikatine eriştir. Ta ki,

---

[4] Ahzab, 56

Senden başkasını görmeyelim, işitmeyelim, hissetmeyelim ve âlemde Senden başkasını bulmayalım.

O´na vesile ve fazilet makamlarını ver, şeref ve yüce dereceler ihsan kıl. Onu, vaat ettiğin ***Makam-ı Mahmud***´a eriştir. Onun sancağı altında bizi toplayıp, ***Makam-ı Mahmud***´unda yükselen izzet ve şerefine gark eylemeni istiyoruz.

Ey Allah'ım, Efendimiz Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve selleme öyle bir salât kılmanı diliyoruz ki, mahlûkat yaratılmazdan önce zatının yalnızlığında O´na kıldığın, Sen´in yanında bulunup bize tarif ettiğin mertebelerin; hislere açık, delile ihtiyaç olmayan olsun. Ayrıca ferdi varlığının devamı müddetince salâtının devamını da istiyoruz.

Allah'ım fazilet ve rahmetinle bizi O'nun şahsiyetine kavuşturmanı, bizim şahsiyetimizi O´nunki ile aynı kılmanı, yaratılışımızın başlangıcında da, sonunda da bizi O´na yakın etmeni, dostluğunun sevgisine, muhabbetinin saflığına, basiretinin nur kapılarına, iç âleminin sırları toplayıcı özelliğine, merhametinin acıyıp koruyuculuğuna ve nimetlerine eriştirmeni diliyoruz.

Ey Allah'ım, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem ezelden ebede insaniyetin aslıdır ve O'nu kıyamete kadar da baki kıldın.

Şahsî rahmetini müşahede ederek kulluk makamında yüksek dereceleri aşarak birliğine ulaştırdın. Kendi isteği ile O´nu bu dünyadan aldın kendine götürdün. Böylece bu dünyanın zorluklarından kurtulup yüksek meleklerin eş-

liğinde Sen´in rızanla kuşatıldı ve yüce civarına yerleştirdin.

Ey Allah'ım, O´na öyle bir salât ve selâm kıl ki, Sen´i hoşnut ettiği gibi, O´nu da hoşnut etsin ve bizden hoşnut olmaya sebep olsun. Devamınla devam etsin, bekanla baki kalsın. Sen´in ilmin hariç, salât ve selâm için bir son olmasın. Sayılarla sayılmasın, hesabı yapılmasın ve tükenmede olmasın. Devamlı ve peş peşe bağlanarak gitsin. Zerrelerimize işlesin de aklımız, ruhumuz ve cesedimiz O´nda fena bulsun. Böyle olacağına da imanımız vardır.

Ey Allah'ım, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem ile emniyette olup, yaşamakta zorlanmayalım. İslâm´ın ve aşkın kapıları bize açılsın. Lâilâhe illallah kalesine O´nunla girebileceğimiz gibi, Sana açılan kapı ve yolda O´dur. Başka bir yolda yoktur. Seninle buluşmak da ancak O´nunla olabilir. Yaratılmışların noksanlıklarından ve kusurlardan, varlığına ait olgun sıfatlarla, O´nunla arıtırız. O´nun şeref ve izzeti de noksanlıklardan ve olumsuz şeylerden yücedir.

Ey Allah'ım Sen´i tesbih, tazim, yüceltme, ululama ve büyüklemeyi, ezelden ebede kadar ancak Efendimiz Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem yapabilir. Cemal ve celal sıfatını bir bakışla ancak O görebilir.

Salât ve selâmın; ebedi yüzük taşı olan Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellemin ebedi olan açık lisanı üzerine olmasını istiyoruz. O'nu, işitenlerin işitme, hareket edenlerin hareket, sakin olanların sükûnet, oturanların oturma, ayakta duranların durma sebebi kıldın.

Allah'ım, Muhakkak ki O; Sen´in, Sana

delâlet eden en cami sırrındır. O´nunla, O´ndan, O´na; ezelle ebed arasını dolduracak ölçüde; sayı kapsamına girmeden; belirli bir zamana sığmadan bir göz açıp-kapama; şimşek çakması gibi bir zamanda; her nefeste; Sence bilinen mahlûkat sayısınca; sayısal mertebelerdeki sonsuz sayılarla; bildiğin şeyler sayısınca; Sen´den O´na, Sen´in şanına yakışır ve O´nun da layık olduğu bir salât ve selâm olsun.

Ey Allah'ım, O´nu Melekler bahçesinde ezelî lisan söylemiş; yüce makamlarda en güzel şekilde tekrarlamış, keder ve sıkıntıları gidermek için niyazda bulunulmuş ve çözümü zor hususların defedilme çaresi olan salât ve selâmın, O'na olsun. O´na nice ihsanlar ve nimetler verdin, yardım ettin, elinden tuttun, kendine yaklaştırdın, feyizlerle suladın, saygı gösterilmiş ve üstün tuttun, ahlâkın en tatlısı, Sen´in apaçık nurun, ezelî kulun, en sağlam urganın, sağlam kalen, hikmetli celâlin, keremli cemalin kıldın.

Ey Allah'ım, salâtın, öyle bir makamda söylendi ki, orada mekân ve zaman, "nereye", "ne yere", "nasıl", "nice" gibi sorular yok. Her şeyin, Allah ile baki kaldığı; Allah'tan geldiği ve Allah'a döndüğü, Allah ile beraber olduğu yerdeki bir salât ve selâmdır.

Ey Allah'ım Sen´den uzaklaştırıp meşgul eden, gönlümüze gelen vesveseden sıyrılmak ve sevmediğin her şeyden muhafaza olunmamızı talep ediyoruz. Başarımız, ancak Sen´in iledir. Ancak Sana dayanırız ve Sen´den yardımını bekleriz.

Ey Allah'ım, bizi, kendinle meşgul eylemeni

ve öyle bir bağışta bulunmanı istiyoruz ki, O´nda Sen´den başkasının karışması bulunmasın. Bu bağışın, ilahi ilimlerinle, Rabbanî sıfatlarınla ve Muhammedî ahlâk ile dolmuş ve gelişmiş bir halde olsun.

Ey Allah ´ım, bize güzel bir zan vermeni, şüphesi olmayan bir inanç ihsan etmeni, hal ve durumumuzu yardımınla doğrultmanı, durumlarımızı düzeltmeni, affımızı talep edince kabul buyurmanı ve sonumuzu hakikate eriştirmeni diliyoruz.

Biliyoruz ki; Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemi severek ölen, imanını kurtararak ölür. Kabrini melekler ziyaretgâh edinirler. O'nu bulmadan ölenler için ***"Allah'ın rahmetinden umutsuzdur"*** yazısını, iki gözünün arasına yazıp, umutsuz yaratırsın.

Ey Allah'ım, âlemler kutbu olan Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin etrafında nihayetsiz dönüşün sevdasından kendimizi alamayıp, bakışlarına hayran bir şekilde sarhoş olmuşuz.

Ey kerem sahibi, korunmuş kitabın muhatabı olan Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellem ile Sana yüz tuttuk.

Ey kullarının isteğine en güzel cevap veren! Gerçekten Senin rahmetinin eseri olarak Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem güvenilir bir aracı olarak varlık âlemine gelmiştir.

Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem miraca çıktığında, mutlu bir şeye kavuştuğunda, cennete girdiğinde arkasında bizi arzulayandır. Sen´in yanında feryadını yalnız bizim için yükseltendir. Bir ihtiyaç için ellerini semaya kaldırdığında, Ümmetim... diye lisanını hareket

ettirendir. O bizi unutmaz, Sen´de bizi unutma, Ey Allah'ım.

Ey Allah'ım, O'nunla zamanın ve mekânın, ayrılık ve uzaklığın, yönlerin, hallerin, istikrarın kalmadığı yerde, fani varlığımız sebebiyle bizden çıkan günahlarımızı silmeni istiyoruz.

Ey Allah'ım, biz O´nun ümmetinden olduğumuzu bildiğimizden üzüntü diye bir şeyi düşünmeyiz. Bize ihsanın o kadar fazla oldu ki, biz ancak yaptıklarımızdan ve yapacaklarımızdan utanıyoruz. Bize O´ndan daha yakın kim olabilir. Ey Allah'ım, bizi O´ndan uzak kılmamanı diliyoruz.

Ey Allah'ım, ne zaman ki, kalbimiz kararır, canımız sıkılır, onu bizden Sen alırsın. Günahlarımız büyür, affımızın Sen´den yetişeceğini umarız. Minnetimizi o kadar artır ki, ifadeye kelimeler yeterli olmasın. Nankörlüğümüzü gördüğünde, O´nun ümmetinin zayıflarından demeni, halimizi gizlemeni ve düzeltivermeni diliyoruz.

Ey Allah'ım Kur´an-ı Kerim´in inceliklerini, saklanmış ilimlerin manalarını O´nunla istiyoruz. O, insanın ve gözün nurudur. O´nun sıfatlarını bize giydir. Susuzluğumuzu O´nun marifet şarabı ile gider.

Ey Allah'ım, yaratılışta ve ihsanda güzel ve ayrıcalıklı kıldığın gibi, O´nu sevmede bir tane olalım. O´na yakın olmanın hususî özelliklerini bizlere ihsan et. Böylece ancak O´na varis olabiliriz. O´nun cisminde fena bulup hakikate ulaşalım. Biliyoruz ki, bunu ancak O´nunla başarabiliriz.

Ey yardımcısı olmayanların yardımcısı, se-

nedi olmayanların senedi, ey azığı olmayanların azığı, ey her garibin sahibi, ey her yalnızın gönüldaşı! Senden başka ilah yoktur. Hem dünyada, hem ahirette Seni tenzih ve tespih ederiz.

Ey Allah'ım, celâlinin izzeti ve izzetinin cemaliyle, saltanatının kudreti ve kudretinin merhametiyle, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin sevgi ve muhabbetiyle; merhametsizlikten, kötü, şehevî söz ve davranışlardan Sana sığınıyoruz.

Ey Allah'ım, bizi nefsanî düşüncelerden kurtarmanı, şeytanî şehvetlerden korumanı, beşerî pisliklerden temizlemeni, gerçek muhabbet ile bizleri sadeleştirip arındırmanı, gaflet ve bilgisizlik kuruntularından uzak bulundurmanı istiyoruz. Ta ki Sen´in toplayıcı, bir araya getirici birliğinin huzurunda çokluğun yok olması gibi, şeklimiz ve benliğimizin yok olmasıyla; insanî hırs ve arzularımız eriyip bitsin.

Ey Allah'ım, en güzel bildiğin şeylere tutunmayı, yaramaz olan şeylerden kaçınmayı, yeteri kadar rızık, züht sahibi olmayı, şüpheli şeylerden kaçınmayı, öfke ve rıza halinde merhametini, zenginlik ve fakirlikte kanaati, işlerimizde tevazu ve doğruluğu, Sen´inle ve halkın arasındaki günahlarımızı affetmeni ve Sana muhtaç olmayı istiyoruz.

Ey Allah'ım, imanımızı nebilerin, sıddıkların, şehitlerin nimetlere eriştirdiğin bahtiyarların istikamet yolu üzerinde sağlamlaştırmanı diliyoruz. Bizi öyle bir koruyuşla koru ki, tüm halkın şerrinden emin ve ömrümüzün sonuna

kadar kurtulmuş olalım.

Ey Allah'ım, rağbetimiz Sanadır. Ancak Sen´den korkarız. Amelimiz yok ki, ona güvenelim. Şerefimiz yok ki, önümüze koyalım. Bir senet olarak ***"Muhammed Ümmetiyiz"*** (sallallâhü aleyhi ve sellem) demekten başka çaremiz yoktur. Günahlarımız ve emellerimiz çok olduğu gibi itaatte tembeliz, niyetlerimiz ise emrinin dışındadır.

Şüphesiz ki, biz zalimlerden olduk. Bizim dost ve yârimiz Sen´sin. Müslüman olduğumuz hal ile canımızı al. Bizleri salih kulların zümresine ulaştır. Soy ve evlatlarımızı bizler için ıslah eyle. Hakikat odur ki biz Sana tövbe ediyoruz ve biz Müslümanlardanız.

Ey Allah'ım, yardım ve merhamet dilendik, kime derdimizi açtıksa yüzümüze bakmadılar. Sana sevgilin Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ile yüz tuttuk, boş çevirmeyeceğine inanıyoruz. O kalplerimizin devası, bedenlerimizin afiyeti, gözlerimizin nurudur.

Ey Allah'ım, bizi O´nun cemaatinde haşretmeni, sünneti üzere amel işletmeni, yolu üzerinde öldürmeni diliyoruz. O´nu görmeden iman ettiğimiz için bizi, Sen´in ve O´nun cemalini bu dünyada ve ahirette görmekle, bize ikramda bulunmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım nefesini üzerimize gönder ki, kokusu ile hayat bulalım. Nefsimizin hakikatini görüp hakikatine ulaşalım da evveli, ahiri, zahirî ve batını toplayalım. Uzaklar ve yakınlar kalksın, bir olalım. Biliyoruz ki; O, beşer suretinde gönderdiğin bir hakikatindir. O´nun ma-

kamına ulaşamayacağımız gibi, O´nsuz da yaşayamayız. Biz aciz kullarını, güzel ve müstecâb isimlerinle O´na kavuştur. İstiyoruz ki son sözümüz ise ***Lâilâhe illallah, Muhammed´ür Rasûlallah*** olsun.

Ey Allah'ım, yakınlıktan doğan sarhoşluğumuzun sözlerinden ve fiillerinden Sana sığınıp, O´nun layık olduğuna yönelmeyi istiyoruz. O, bizi helâk olmaktan koruyandır.

Ey Allah'ım, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemi sevdiğimiz gibi çocuklarını ve ehl-i beytini de severiz. Şu sözüne iman etmişizdir.

"Gerçekten Fatıma (radiyallahü anha) kamil olarak iffetini korudu ve bu yüzden Allah onu ve evlatlarını, cennete dahil etti."

"Rabb´im; Ehl-i beytimden, sülâlemden birliğine iman edip ve Benim peygamberliğimi kabul edene azap etmeyeceğini, vaat etti"

O ve çocukları Efendilerimizdir. Biz O´nu ve ehl-i beytini kendimizden, evlatlarımızdan ve her şeyimizden çok severiz. Canımızı isterlerse Onlara feda ederiz. Çünkü ***"kısasta hayat vardır."*** Canını davası uğruna pazara çıkarana, elbette Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellemden büyük ihsanlar olacaktır.

Ey merhamet edenlerin, en çok merhamet edeni olan Allah'ım, Aziz kitabın Kur´an-ı Kerim´inle, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin kerem dolu nübüvveti ve şerefiyle, babası İbrahim aleyhisselâm ve İsmail aleyhisselâm ile, arkadaşları Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman radiyallâhu anhüm ile, kızı Hz. Fatıma radiyallâhu anha, Ali kerremallâhü veche ve oğulları Hasan ve Hüseyin aleyhimesselâm ile,

amcası Hz. Hamza ve Hz. Abbas radiyallâhu anhüma ile, zevcesi Hz. Hatice ve Aişe radiyallâhu anhüma ve diğer temiz zevceleri ile Sana tevessül edip yöneliyoruz. Senden Onların hürmetine ihtiyaçlarımızı istiyoruz.

Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem, onları rahmetle andı. Onlar, O´nun halifeleridir. Dinini ayakta tuttukları gibi ilmine varis oldular, O´nun yolunda gittiler.

Ey Allah'ım, âline, zürriyetine, Ehl-i Beytine ve onların dostlarına; içinde güzel bir mükâfat ve edaya lâyık görülmüş hoşnutluğuna yol açmış salât ve selâmın olsun. İbrahim aleyhisselâma ve hanedanına da salâtını indir. Şüphesiz ki Sen övülmeye lâyıksın, şan ve şeref sahibisin.

Ey Allah'ım, bizi onların sırlarının hakikatine eriştirmeni, marifet basamaklarında yükselerek hakikatleri anlama imkânını lütfeylemeni diliyoruz.

Ey Allah'ım, O´nun dostlarından, kendisine uyanlardan ve takip edenlerden razı olmanı, hakikat yolunda ona uyan Ashâb-ı Kirâm ve âlimlerden, iman ehli ve irfan sahiplerinden hoşnut olmanı, bizi de o bahtiyarlara katmanı istiyoruz.

Ey Allah'ım, salât ve selâmını; ruhlar arasında bulunan Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellemin ruhuna, bedenler arasında bulunan bedenine, kabirler arasında bulunan kabri üzerine indirmeni istiyoruz.

Ey Allah'ım bu duamızın ve sebep olacağı feyizlerin, O´nun azametli şan ve şerefine uygun düşmesini diliyoruz. Hürmetle andığımız

Habîbin sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin, atalarının, hanedan ve dostlarının değerine uygun, soylu makam ve mertebelerine münasip düşecek bir salât ve selâm olmasını diliyoruz.

Ey Allah'ım, Zat-ı´nın O´na devamlı durmaksızın ettiğin salâtın ile salât ve selam ederiz. O'nu çok seviyoruz. Ne kadar üzerine salâvat getirsek, o kadar özümüzü ihya etmiş oluruz. O´na yakın olmak ne büyük şereftir.

Ey Allah'ım, O´nu öven Sen´sin. Biz nasıl O´nu methederiz. Fakat övülmeye layık olmayan nice şeylere övgü dizen bize, Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize layık olmayan bu övgüyü nasip kıldığın için binlerce şükürler olsun.

Ey merhamet edenlerin en çok merhamet edeni Rabb´imiz, şüphesiz ki Sen, her şeyi lâyıkıyla duyar ve bilirsin. Duamızı; bizden kabul buyurmanı diliyoruz. Bizlere yararlı bir marifet ihsan etmeni istiyoruz. Şüphesiz ki Senin her şeye gücün yeter. Tövbemizi de, kabul buyurmanı diliyoruz. Muhakkak ki, Sen, tövbeleri çokça kabul eden Rahîmsin.

Ey Allah'ım, ***"Bütün yaratılmışların en üstünü ve en cömerdi olarak yarattığın Rasûlün sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizden başka son nefesimizde, sığınacağımız kimsemiz de yoktur"***

Hamdolsun Kâinatın Rabbi Allah Teâlâ'ya.

KIRK HADİS-İ ŞERİF

1-Hadis-i Şerif

“Şüphesiz ameller, niyetlerle beraberdir. Kişiye de ancak niyet ettiği vardır.

Kimin hicreti Allah Teâlâ ve Rasûlu için ise, hicreti Allah Teâlâ ve Rasûlünedir.

Kimin hicreti de kavuşacağı bir dünyalık veya bir kadın nikâhlamak için ise, onun hicreti de ancak niyet ettiği şeyedir.”

AÇIKLAMASI

İnsanın niyeti ve bunun sonucunda hareket planında ortaya çıkan fiillerinin temel gerçekliği hususunda net bir sonuca varılamadığı gibi kişinin, türlü savunma mekanizmalarının altına gizlenmiş, kendisinin de bihaber olduğu halleri vardır. Yine meleklerin dahi fark edemediği niyetlerin bulunduğu bilinmektedir. Meleklerin şu sözleri buna işaret eder:

“Seni tesbih ederiz, Senin bize bildirdiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphe yok ki alîm, hakîm olan Sen’sin.” [5]

Bu, Âdem aleyhisselâmın yaratılışında dolayısıyla mahiyetinde bulunan bir gizlilik olup Âdem aleyhisselâm ile başladığı gibi Allah

---

[5] Bakara, 32

Teâlâ'ya kadar varacaktır. Seyrin bir yerlerinde bu gizlilik sürekli baş gösterirken sırasıyla zahirden batına doğru her ilerleyişte bir öncekinin bir sonrakinden habersiz olduğu görülmektedir. Şimdi hatırlayamamakla birlikte bir zaman şuur altı ile yaşayıp etkisi altında kaldığımız ve yine bilgisine henüz sahip olmayıp varlığımızda hali hazırda cereyan etmekte olan tüm hadiseler bu gizlilikle hareket eder. İnsanın kendi şuuruyla yaptığı izahlar birçok bahaneyi de içerdiğinden hareketinin mahiyetini açıklamaktan çok uzaktır.

Allah Teâlâ hesap gününde, amelleri sorgularken, insanı; ***"Hayır bunu şu niyetle yaptın!"*** cümlesine çokça muhatap kılacaktır. Bu tip bir sorgulama insanın korkunç derecede strese girmesine sebep olacağı gibi ***"terlere batacak"*** ifadesiyle açıklanmaktadır. Burada, amellerin zahiri şeklinin kişiyle bağlantısının yanında menfaat, bencillik gibi duyguları içeren batıni yönü son derece ağırlıklı bir durum oluşturacaktır. Bu bakımdan, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ***"Senden sana sığınırım"*** şeklinde dua etmesi yine hesap gününün zorluğuna işaret etmektedir. Her insanın ilah inancı nefsi ile başlayarak, çeşitli merhalelerden geçer ve nihayetinde Allah Teâlâ'ya kadar ulaşır.

İbrahim aleyhisselâmın **yıldız, ay** ve **güneşin** ilah olup olmadıklarını sorgulayışından sonra Allah Teâlâ'yı bulmak için geçirdiği merhaleler kısa dönemler içerisinde gerçekleşmemiştir. Bilgisine ve hakikatine erdiği her bir yanlışı terk ederekten ilahi gerçekliğe ulaşmıştır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin **Hi-**

ra'daki inzivası da yine benzer süreçler içerisinde geçmiştir. ***"Yolunu kaybetmiş görüp seni doğru yola ulaştırmadı mı?"*** [6] ayetinde de ifade edildiği gibi bu aşama aşama ilerlemeler onda bunalım dahi oluşturmuştur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin, inancı ve niyetinde hakikate erişinceye kadar geçirdiği tüm süreçlerde ***"senden sana sığınırım"*** duasına muhtaç olduğu görülmektedir. Yine günah gerektiren bir hali olmadığı halde ***"günde yetmiş defa ve daha fazla istiğfar etmesi"***[7] her ilerlemede niyetlerin de başkalaşım gösterdiğini açıklaması açısından önemlidir.

Yakınlık arttıkça başkalaşım gösteren niyetler, insanı daha noksan bir hale getirebileceğinden kişinin bunun farkında olarak (acziyetini bilerek) hareket etmesi gerekmektedir. ***"İyilerin sevapları mukarrebler yanında günah seviyesindedir"*** sözü de ilahi mizanda geçerli ölçünün niyetler olduğunun başka bir ifadesidir.

Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz kullardaki durumu şu şekilde açıklıyor.

"Bin altmış yedi senesi Rebiu'l-ahir sonlarında bir gün kulların çokluğunu, fakat abidlerin azlığını, zahidlerin nadir olduğunu, ariflerin de yani ariflerden Allah Teâlâ'ya yaklaştırılmış olanların azdan az olduğunu; çoğunluğu fasıkların, asilerin ve kâfirlerin teşkil ettiğini ve bana göre bunların Allah Teâlâ'nın rahmetin-

---

[6] Duha, 7
[7] *"İstiğfâr eden kimse günde yetmiş defa da günah işlemiş olsa bunda israr etmiş sayılmaz"* (Tirmizî, Deavât, 107).

den uzak bulunduğunu düşünüyor ve kendi kendime diyordum ki:

"Acaba bu çoğunluğun hali ne olacak? Biz iyi biliyoruz ki Yüce Allah Erhamürrahimin' dir."

Bunun sırrının, Allah Teâlâ tarafından açılması için kalbimin burçlarında dolaşıyordum. Birden bana iki kanatlı büyük bir kapı açıldı. Kanatlarından birine şöyle yazılmıştı:

"Bu, dünyanın sırrıdır." ötekine de: ***"Bu, ahiretin sırrıdır."*** yazılı idi. Kapının hemen ardında güzel yüzlü, mütenasip endamlı, yüzünün nurundan Güneşin utandığı bir genç gördüm. Bana dedi ki:

"Sana dünya ve ahiretin sırrı açıldı. Üzerindeki beşeri elbiseyi ve izafi varlığı (vücudu) ***at, kapıdan içeri gir. Tuhaf bir şey göreceksin ve sana ledünni ilimler açılacak, Yüce Allah'a yakın ve uzak olanı bilecek ve dertlerden kurtulacaksın."*** Çıkardım ve kapıdan içeri girdim. Bana nurani bir elbise giydirdi. Bir de baktım ki ilmim ve anlayışım, kulağım, gözüm bütün iç ve dış duyularım başka bir ilme, başka bir anlayışa, başka bir kulağa, göze ve yeteneklere değişti. Günüm, ***"Arzın başka bir arza, göklerin başka göklere değişip herkesin tek kahredici Allah Teâlâ'nın huzurunda duracağı gün"*** oldu. Ve: ***"O'nun vechinden başka her şey helak olacaktır."*** ayetinin manası meydana çıktı. Bildim ki Rabb'ımın bana giydirdiği elbise, Hakkâni varlıktır. Sonra o halimle yaratılmışlara baktım. Gördüm ki benim zannımda âbid, zâhid, veliyyullâh olanların çoğu Allah Teâlâ'dan ve O'nun rahmetinden uzaktır.

Onunla Allah Teâlâ arasında gösterişten, işittirmeden, kendini beğendirmeden, nefsini temize çıkarmadan, böbürlenmeden, kendi nefsi yahut insanlar hakkında Allah Teâlâ'ya kötü zan taşımaktan, ya da zahiren kendinden aşağı olana hakaret gözüyle bakmaktan meydana gelen bir perde vardır. Hâlbuki kendisi iyi yaptığını sanıyor. Ve zannımda fâsık, âsi, riyakâr, sapkın, bid'atçi, mülhid, zındık olanların çoğunu da Allah Teâlâ'ya yakın, Allah Teâlâ'nın dostu, O'nun sevgilisi gördüm. Bunlar, kalblerinde bulunan üzüntü, zillet, hulus, Allah Teâlâ'yı bilme kendi nefsi ve diğer kullar hakkında Allah Teâlâ'ya iyi zan besleme, herkese tevazu gösterme gibi sebeplerden bir sebeple Allah Teâlâ'ya yaklaşmışlardı. Ve gördüm ki uzaklaştırıcı sebeplerin en kuvvetlisi kibir ve şöhret; Allah Teâlâ'ya yaklaştırıcı sebeplerin en kuvvetlisi de tevazu ve mahviyettir. Aslında yakınlık ve uzaklık varlığı olmayan mevhum şeylerdir ya. Sonra bana:

"Benim velilerim, benim kubbelerim altındadır, onları benden başka kimse bilmez." Kudsî Hadisinin sırrı açıldı. Allah Teâlâ'nın örtüsüyle gayb kubbelerinin altında gizli olan velileri kimse bilmez. Bunları, izâfi (nefsânî) varlığı atanlar bilirler. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz buyurmuştur:

"Varlığın öyle bir günahtır ki onunla hiçbir günah mukayese edilmez."

Sonra Hakkâni vücudu giydim ve öylece ikinci defa halka baktım. Bu defa bütün mahlûkatı Yüce Allah Teâlâ'ya yakın gördüm. Gözüm önceki bakışında aldanmış olduğundan

üzüntü içerisinde bana döndü. İmam Şatıbi bu görüş makamında bir beyit söylemiş:

"Bütün insanlar mevla sayılır; Çünkü Allah Teâlâ'nın kazasına göre bir iş yapıyorlar."

Sonra bana daha başka sırlar ve bilgiler de açıldı ki onları ifşa etmek helal değildir. İşte o vakitten beri o görüş ve o varlık benden hiç gitmedi. Evvel ve ahir Allah Teâlâ'ya hamdolsun.][8]

Buradan, niyetlerimizin amellerimizi geçeceği sonucuna varılabileceği gibi her niyetten Allah Teâlâ'ya sığınmak, Peygamberimizin **"senden sana sığınırım"** ifadesini bireysel olarak hayata geçirmektir.

"Oysa Allah sizi de, yaptığınız şeyleri de yaratmıştır." [9] ayetinin işareti ve yine; ***"Nefsinin arzusunu ilâh edinen, Allah'ın; (hâlini) bildiği için saptırdığı ve kulağını ve kalbini mühürlediği, gözüne de perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi onu Allah'tan başka kim doğru yola eriştirebilir? Hâlâ düşünüp ibret almayacak mısınız?"*** [10] ayetiyle kişinin eylemlerinin çıkış noktasında müspet yada menfi yönde sürekli bir değişimin söz konusu olduğu ifade edilmekte ve buna bağlı olarak niyetlerde gizli bir şirk tehlikesinin varolduğu anlaşılmaktadır. Eğer kişinin eyleminin çıkış noktası ilah edinilen nefsin arzusu ise iyi ve doğru zannedilen birçok şeyde yanılgı söz konusu olacaktır.

---

[8] ATEŞ Süleyman; İrfan Sofraları Niyazî-i Mısrî - Ankara, 1971. On birinci sofra
[9] Saffat, 96
[10] Casiye, 23

2-Hadis-i Şerif

"Sizden biri anasının karnında kırk gün nutfe, sonra alaka, sonra mudga olarak (kırk gün) kalır. Sonra Allah Teâlâ ona bir melek gönderip dört kelimeyi emr eder;

Amelini, ecelini, rızkını, cennetlik mi yoksa cehennemlik mi?

olduğunu yazar. Sonra ona ruh üflenir. Sizden biri cennet ile arasında bir dirsek boyu mesafe kalana kadar cennetliklerin amelini işler de, kitap (yazgı) onu geçer ve cehennemliklerin amelini işlemeye başlar. Bunun üzerine cehenneme girer. Yine sizden biri cehennem ile arasında bir dirsek boyu mesafe kalana kadar cehennemliklerin amelini işler de, yazgı onu geçer ve cennetliklerin amelini işlemeye başlar, Bunun üzerine cennete girer."

AÇIKLAMASI

Amellerin bizi kurtarmadaki yetersizliğini göz önüne seren bu hadisi şerifle Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, kader çizgisinin nasıl şekillendiğini haber vermektedir.

Hakikatte bu insanın psikolojik durumunun bir açıklamasıdır.

Yani senelerce çalışmanın veya tersi olan bir tembelliğin gerekli neticesi aksine bir durumun çıkması, kader bazında etkilenmenin önemli etkeni olarak, insanın alt benliklerinin su yüzüne çıkmasıdır.

Yazgının yaratılışta etkin olma geçerliliği olan özelliklerin Allah Teâlâ tarafından ***"emr edilmesi"*** denilmesi o kişinin hallerindeki seyrin son neticesidir. Bu sonuç mahiyetinde olan

bilgi insana kapalı olurken, Allah Teâlâ bunu çok önceden bilmesi ile devamlı olarak insanın alt-benliklerine hükmetmesidir. Düşünelim ki, bir kulun çok ibadet etmesi onun dünyaya olan bağlılığının neticesi de olabilir. Çok kulluk yapmasının altında, rahat yaşama, cennete kavuşma arzusu varsa, Allah Teâlâ, bu niyetle yapılan kulluğu takdir ve kabul etmez. Bu türlü hayatın sonucu ile son deminde ölümün gösterdiği belirtilerle ve dünyaya bağlılığı, ayrılma korkusuyla, Allah Teâlâ'ya kavuşma arzusunu kaybolmasıyla kul isyan haline düşer. Ölüm korkusu onu yıpratmaya başlamıştır. Allah Teâlâ kendine kavuşma arzusunu kaybetmiş kulunun bu haline razı olamaz, ondan yardımını uzaklaştırır.

"Kim Allah Teâlâ'ya kavuşmayı dilerse Allah Teâlâ da, ona kavuşmayı diler." [11]

Bahsedilen bu insanın aksine de bir başkası Allah Teâlâ'ya kulluk etmede büyük noksanlıklar yapmıştır. Öleceği kendine bir şekilde açıklanmış ve öleceğini anlamıştır. Bu dönemeçte bulunduğu noksanlıklar ile kendinin öleceğini de anlamıştır. Ölümün onda oluşturacağı korku dünyadan ayrılmak olmayıp huzuru ilâhide yaptığı işlerin pişmanlığı üzüntüsü büyük etki yaparak, öleceğine değil belki hatalarına üzülür tevbe etmeyi hatırlar. Önceden unutmuş olduğu şeylerin korkusu ölmek için olmayıp, karşılaşmada olacak mahcubiyet olunca, onun son

---

[11] Buhârî, Rikak. 41; Müslim, Zikir, 14, 16, 18; Tirmizî, Cenaiz, 67, Zühd, 6; İbn. Mâce, Zühd,31; Nesai, Cenaiz, 20;

halindeki üzüntüsüne karşı Allah Teâlâ tevbesini kabul eder.

Sonuç olarak bu hadisi şerif son dönemeçteki ***"ölüme razı olmak-olmamak"*** için söylenilmiştir.

"Allah Teâlâ'nın Rab olduğuna razı olanlar, imanın lezzetini tatmış olurlar." [12]

Senelerce kaybettiği şeyleri son anda bulmak ve kaybetmekte psikolojik durumların fiillere etkisinden başka bir şey değildir.

Derviş olan kişinin sözleri ümrân olur,
Sâlik-i Hakk olanın râhına bürhân olur.

İlm-i ledün dersini ârif olan kişiler,
Hasta dil olanların derdine Lokman olur.

Her seher efgân edüp bülbülü hayrân eder,
Dideyi giryân edüp sinesi büryân olur.

Beyt-i dili pâk olur zikr-i Hakk'ı işiten,
Sabr-u karârı gider işleri devrân olur.

Şem-i cemâle döner pervânedir âşıkûn,
Zanneder ol câhilün devriyle isyân olur.

Münkirleri dahl eder kim ki sözünüz demez,
Yine işi anlara lûtf ile ihsân olur.

Sanma Niyâzî özün derviş oluptur senin,
Derviş olan kişiler şöylece sultân olur.

---

[12] Müslim, İman, 11; İbn. Hanbel, 1/308, Münavî, 11/29

3-Hadis-i Şerif

"Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "Ben, kulumun beni zan ettiği üzereyim."

AÇIKLAMASI

Bilgiyi iki kategoride bulabiliriz.

Kesin ve zannî bilgiler.

Zannî bilgiler hayali bilgileri de içerisinde barındırdığı gibi aynı olması gereken neticenin aksi bilgisini de kapsamına alır. Mesela günahkâr bir kulun cennete girebilme arzusu zannî bir bilgidir. Allah Teâlâ bu hadis-i şerifte benim hakkımda hep olumlu düşünün, demektedir. Bu nedenle mantık-matematik çizgisi ile sebep-sonuç ikilemlerini düşünmekten kaçının, demektedir. ***İlâh ve rabb olmanın gereklerinden biri olması muhtemel olmayan bir şeyi murat etmek yetkisinde olabilme hakkıdır.*** Eğer Allah Teâlâ'yı beşeri adalet sisteminin mantığı ile kapsarsak hata etmiş oluruz. Allah Teâlâ'yı rabbânî adalet ile bağdaştırmamız gerekmektedir. Akılcı ekollerin adalet sistemi Allah Teâlâ'nın işleyiş sistemini kavrayamayacağı kesindir. Farklı iki kulun aynı fiillere karşı Allah Teâlâ'dan yardım istemesine rağmen birinin murada erişmesi ile diğerinin mahrum olmasındaki hikmetin sebebi "zannî" durumun habercisidir. Aynı konuda iki kuldan biri Allah Teâlâ'nın rabliğini indirgeyerek ***"mecbur yardım edici"*** olarak görürken, diğeri ***"dilerse yardım eder"*** diyerek ilâhlık-kulluk ilişkisinde acizliğini fark etmiştir. Bu iki durumda kulların birincisi eşit seviyede ***kul-ilâh*** beraberliğinden dolayı hatalı duruma düşer. Mesela dualarda

"Ver Yâ Rab" diye dua eden ile ***"Ya Rabbî senden istiyorum"*** arasında çok fark vardır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dualarında ***"Es'elüke=senden istiyorum"*** fiilini kullanmıştır. Bu şekil istemede kulluk açığa çıkmış, ilâhın üstünlüğü kabul edilmiştir. Bu şekilde istemede zann vardır. Kabul olunmayacak durum içinde gizlidir. ***"İnşâallah (Allah Teâlâ dilerse) duam kabul olur"***, demektir. İşte bu safhada ilâhın hakkını en yüksek seviyede veren kişiye, Allah Teâlâ'nın rahmet ve mağfiret ile muamele edeceği olmasıdır.

Allah Teâlâ karşısında Âdem aleyhisselâmın işlediği günahtan dolayı hatayı kendine nispet etmesi Allah Teâlâ hakkındaki iyi zannıdır. Aslında hatayı kendine işleten Allah Teâlâ'dır. Şeytan ise hatayı Allah Teâlâ'ya nispet ettiğinden kovulmuşlardan olmuştur. Çünkü ***"her şeyi yaratan Allah Teâlâ"*** olduğunu bilmektedir.

"..başlarına bir kötülük gelince de "Bu senden" derler. "Hepsi Allah'tandır" de. Bu adamlara ne oluyor ki bir türlü laf anlamıyorlar!" [13]

Her şeyi yaratanın Allah Teâlâ olduğu kesindir. Fakat edep dairesinde Allah Teâlâ'ya kötülüğü nispet etmek ise hatadır. Bu nedenle Allah Teâlâ ayetin devamında buyurdu ki;

"Sana ne iyilik gelirse Allah'tandır, sana ne kötülük dokunursa kendindendir. Seni insanlara rasül gönderdik, şahit olarak Allah yeter."[14]

Bir olmuş olay ve şey hakkında ***"ne olduysa iyi oldu"*** demek ***"niye böyle oldu"*** demekten

---

[13] Nisa, 78
[14] Nisa, 79

daha hayırlıdır.

"Mûsâ ümmetinden yetmiş kişi seçti, onları alıp huzura getirdi. Gelenlerin bu kabul şerefiyle yetinmeyip Allah Teâlâ'yı açıkça görmek istemeleri üzerine onları şiddetli bir deprem yakaladı. Mûsâ: "Ya Rabbî!" dedi, "dileseydin beni de bunları da daha önce yok ederdin. Şimdi bizi aramızdaki beyinsizlerin yaptıklarından dolayı helâk mi edeceksin? Bu sırf Senin bir imtihanından ibarettir. Dilediğini bu imtihanla şaşırtır, dilediğine yol gösterirsin. Sensin bizim Mevlamız! Affet bizi, merhamet eyle! Sen affedenlerin en hayırlısısın!" [15]

"Bize bu dünyada da, âhirette de iyilik nasib et! Biz Sana yöneldik, Senin yolunu tuttuk." [16] Musa aleyhisselâmın deprem karşısında verdiği tepki iyi zanna işaret eder. Bu iyi zann ile kavmi ve kendi kurtulmuştur. Bu durum karşısında; ***"Allah Teâlâ da şöyle buyurdu: "Ben dilediğim kimseyi cezalandırırım. Rahmetim ise her şeyi kaplar. O rahmetimi de Allah'a karşı gelmekten korunan, zekât veren ve özellikle Bizim âyetlerimize iman edenlere nasib edeceğim."*** [17]

Sonuç olarak Allah Teâlâ'nın koyduğu sınırlar, mesela sonsuz rahmet etmesinde, hiçbir mecburiyeti de yoktur. O'nu ve O'nun fiilleri hakkında yargılama hakkımız bulunmamaktadır. Ancak O bütün âlemlerin rabbi ve şükredilmeye layık olandır.

---

[15] A'raf, 155
[16] A'raf, 156
[17] A'raf, 156

4-Hadis-i Şerif

"Bir adam;

"Allah'a yemin olsun ki, Allah filancayı bağışlamaz" dedi. Allah Teâlâ da (buna) şöyle cevap verdi:

"Benim falanı mağfiret etmeyeceğim üzerine yemin eden kimdir? O kimseyi bağışladım ve senin amelini de boşa çıkardım."

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ, bu beyanı vaizler ve nasihat edicilerin nasihat ederken haddi aşmaları hakkında söylemiştir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"İyiliği öğretip de onu yapmayan kişinin durumu, insanları aydınlatıp da kendini yakan kişinin durumuna benzer." [18]

Nasihat ediciler ister istemez büyük hatalara düşmektedirler. Kürsüler ders verme makamı değil irşad makamıdır.

Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrah'ül azîz bir ilahisinde bu durumu çok güzel açıklamıştır. Diyor ki;

"Vâizin nasihat ettiği bir meclise vardım. Kitabından okuyor ve halkı ağlatıyordu. Sanki cihân halkını ikiye bölmüştü. Birini cennete koymuş, diğerini de elinin tersiyle kürsüden cehenneme atmıştı. Ağzından öyle ateşler sıç-

---

[18] Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, II, 166 (1681), 167 (1685); Hatîb el-Bağdâdî, İktizâu'l-ilm el-amel, 4.bsk. thk. Muhammed Nâsıruddîn el-Elbânî, el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, 1397, s. 70; Heysemî, Mecmau'z-zevâid, I, 184, 185.

rıyordu ki; lanetli şeytânı dahi yakıyordu. Zannettim ki vaiz yedi cehennemin azâbının takdir ve taksim edeniydi. Cehennemi öyle doldurdu ki içinde duracak yer kalmadı.

Düşündüm, acaba neye hizmet ediyordu, anlayamadım. Aslında vaiz Allah Teâlâ için yanıp yakılmaktadır. Onun için vaizlik herkesin yapabileceği iş değildir. Ancak insân-ı kâmillerin yapabileceği iştir."

Nasihat ediciler, mevzuların normal hayatın aksinde oluşan tahavvülün farkını unutunca tehlikeli konuşmaları ile ayak kaymalarına sebep olmaktadırlar. Mesela bir kişinin birinin ibadeti hakkında karşılaşacağı durum hakkında Allah Teâlâ adına hüküm vermesi fitnenin meydana çıkmasına sebep teşkil eder. Hz. Ali kerremallâhü vechenin harici zihniyet karşısında mağdur olması buna işaret eder. Bu nedenle hakkın kişiler tekeline intikali başka bir hakkın gaspını çağrıştırır. **Allah Teâlâ hakkını kulun tarafından kullanmasına razı değildir.**

Allah Teâlâ kullarına tasarruf hakkını vermekten çok onların değerleri karşısında gönüllerini dileklerini kabul ederek ikramda bulunur. Bu ikram, tasarrufun gerçek manasıdır. Evliyaların ve nebilerin dilekleri ile oluşan haller Allah Teâlâ'nın onlara verdiği değerdendir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Saçı sakalı birbirine karışmış, eski püskü elbiseler içinde, kimsenin itibar etmediği niceleri vardır ki, Allah'a yemin etse, Allah Teâlâ onun yeminini boşa çıkarmaz. İşte Berâ İbnu

Mâlik öylelerindendir." [19]

Sonuç olarak insanın düşüncesi, inancına veya zannına göre doğru olduğu için başkalarını kabullenmekte zorlanmasıdır. Koyduğu sınırlar dahi diğer insanları öylesine kapsar ki, kendi dahi bir zaman sonra koyduğu sınırın içinde helak olur.

Bu anlatılanın bize işaret ettiği ise ***"haddi aşmanın"*** ne kadar tehlikeli olduğudur. Her ilim sahibinden daha fazla biri mutlaka bulunmaktadır. Musa aleyhisselâm ile Hızır aleyhisselâm arasındaki geçen olayda bu bahsettiğimiz halin açıklamasından başka bir şey değildir.

Allah Teâlâ'ya bu konuda sığınmak gerekmektedir. Bu ilim sahiplerinin ayaklarının kaydığı yerdir.

Cânını sen terk etmedin cânânı arzularsın,
Zünnârını kesmedin imânı arzularsın.
Şol uşacıklar gibi binersin ağaç ata,
Çevkânı ile topun yok meydânı arzularsın.
Karıncalar gibi sen ufak ufak yürürsün,
Meleklerden ileri seyrânı arzularsın.
Topuğuna çıkmayan suyu deniz sanırsın
Sen katreyi geçmedin ummanı arzularsın
Var sen Niyâzi yürü atma okun ileri,
Derdiyle kul olmadan sultânı arzularsın.

Niyâzî-i Mısrî k.s.

---

[19] Tirmizî, Menâkıb, (3853)

5-Hadis-i Şerif

"Allah Teâlâ, cennette Âdem'e şekil verdiği zaman, Âdemi Allah'ın dilediği vakte kadar kendi başına bırakır. Bunu fırsat bilen İblis etrafında dolaşır ve kendisine bakar. Âdem'i görünce, Âdem'in içinin boş olduğunu görür ve Âdem'in bir şeye sahip olmadan yaratılmış olduğunu anlar."

AÇIKLAMASI

Hadiste geçen ***"bir şeye sahip olmaması"*** sözünden murat; Âdem aleyhisselâmın *nefsine malik olmadığına ve şehvetlere kendisinin haps olduğuna* yorumlanmıştır. Kimileri de:

Kendisine gelecek olan vesveselerden kendisini koruyamayacağını,

Kimileri de;

Öfkelenmekten kendisini alamayacağını söylemişlerdir.

Burada bizim anladığımız mana, Âdem aleyhisselâmın içinin boş bırakılması onun her şeyi iyi kötü aramadan kabullenmede zorlanmayacağına işarettir. Boşluğun zıddı doluluktur. Bu nedenle Allah Teâlâ'nın insanı fıtrat üzerinde yarattığını fakat insanların içini doldururken hata ettikleri haber verilmektedir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Her çocuk fıtrat üzerine doğar" *buyurdu ve sonra da* ***"Şu ayeti okuyun"*** *dedi:*

"Hakka yönelerek kendini Allah'ın insanlara yaratılışta verdiği dine ver. Zira Allah'ın yaratışında değişme yoktur; işte dosdoğru din

budur, fakat insanların çoğu bilmezler." [20]

Sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem sözünü şöyle tamamladı:

"Çocuğu anne ve babası Yahudileştirir veya Hıristiyanlaştırır veya Mecusileştirir. Tıpkı hayvanın doğurunca, azaları tam olarak yavru doğurması gibi. Siz kesmezden önce, kulağı kesik olarak doğmuş hayvana rastlar mısınız?"*Dinleyenler:*

"Ey Allah'ın Resûlu, küçükken ölenler hakkında ne dersiniz (cennetlik mi, cehennemlik mi?) *diye sordular. Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şu cevabı verdi:*

"(Yaşasalardı) nasıl bir amel işleyeceklerdi Allah Teâlâ daha iyi bilir." [21]

Sonuç olarak boş kap sahibinin elinde dolarken iyi ve kötüye itiraz etmez, sonuçta dolar. İyi ve kötü sıfatını sonradan alır. Bu kabın başka bir el tarafından tercihide içindeki dolan şeyin hükmüne bağlıdır. Burada hatırlanması gereken hiçbir kabın kendi başına dolmadığıdır.

Erenlerin sohbeti ele giresi değil
İkrar ile gelenler mahrum kalası değil
İkrar gerek bir ere göz açıp didâr göre
Sarraf gerek gevhere nadan bilesi değil
Bir pınarın başına bir testiyi koysalar
Kırk yıl anda durursa kendi dolası değil
Ümmi Sinan yol ayan oluptur belli beyan
Dervişlik yolu heman tac u hırkası değil

---

[20] Rum, 30

[21] Buhârî, Cenâiz 80, 93; Müslim, Kader 22, (2658); Muvatta, Cenâiz. 52, (1, 241); Tirmizî, Kader 5, (2139);

6-Hadis-i Şerif

Hz. Câbir radiyallâhu anh anlatıyor: “Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hutbe verdi mi gözleri kızarır, sesi yükselir, öfkesi artardı. Sanki bir orduya

“Düşmanınız akşama veya sabaha size baskın yapacak!” diye tehlikeyi haber veren komutan gibi (fevkalade ciddî bir edâ ile):

“Ben size, Kıyamet şu iki parmak kadar yakınlaşmış olduğu bir zamanda rasül gönderildim” der ve şehadet parmağı ile orta parmağını birbirine yaklaştırarak gösterir, sözlerine şöyle devam ederdi:

“Bilesiniz, sözlerin en hayırlısı Kitabullah’ tır. En güzel yol da Muhammed’in yoludur. İşlerin en şerlisi de sonradan ihdâs edilenlerdir. Her bid’at dalâlettir.”

Ayrıca şunları da söylerdi:

“Ben her mü’mine kendi nefsinden daha yakınım. Nitekim kim bir mal bırakırsa bu ailesi içindir. Kim bir borç veya (bakıma muhtaç) ev halkı bırakırsa bu bana aittir ve benim üzerimedir.”

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendisini kıyamet ile ilişkilendirmesi Allah Teâlâ katından ilâhî mesajın artık bittiği, sınırların belirlendiğini ifade etmiştir. Kıyamet ile bahsedilen zaman ifadesinde parmakların kullanılması elin, icraat, kuvvet ve hüküm manasında kullanılmasındandır. Parmaklar elin ayrılmaz parçası olduğu için kıyamet ile Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ayrılmaz bir bütündür.

Getirmiş olduğu dinin esaslarına ilave yapanların hata yapacaklarını parmakların kopmasına sebep olacağından el (din)in kudretten düşeceğini beyan etmiştir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dinin kemâle erdiğini sonradan icat edilen şeylerin hepsinin sapıklık olduğunu beyan etmiştir.

Maneviyat yoluna karşı en etkili zarar avamdan ve kendini dine adayanlardan gelmemiş, tersine ehil olamamış, ancak maneviyat adamı olabilmek için bu kılığa girmiş ve görünenlerden gelmiştir.

Müderrisin oğlu Çelebi Şemseddin (rahmetullâhi aleyh) şöyle rivayet etti ki:

Âşık dostlar Mevlânâ'nın müridi olunca, Mevlânâ dua etti ve:

"Yüce Allah Teâlâ sizi eski kurtların şerrinden korusun" dedi. Dostlar:

"Onlar nasıl kavimdirler" diye sordular. Mevlânâ kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz:

"Onlar, Hakk yolunu kesenler, kendi arzularına uyanlar ve yeni usuller icat eden cahil münkirlerdir" dedi.

7-Hadis-i Şerif

"Amelden takatiniz yettiği kadarını yüklenin. Zira siz usanıp bıkmadıkça, Allah Teâlâ bıkmaz."

AÇIKLAMASI

Bu hadis-i şerifte Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem insanın hırsının ulûhiyeti taciz etmeye varacak kadar taşkınlık edeceğine işaret etmektedir. Gerçekte insanın gücü çok zayıf olmasına rağmen hırsının tecavüz ettiği şeylerde haddini aşmasının bir fayda sağlamayacağıdır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Bir sürüye salınan iki aç kurdun sürüye verdiği zarar, kişinin mal ve şeref hırsıyla dinine verdiği zarardan daha fazla değildir." [22]

Manevi saltanat hırsı dünya malına olan hırstan daha tehlikelidir. Bu hırsa düşenlerin kazancı benlik ve günahtan başka bir sonuçta doğurmamıştır.

Ahmed Âmiş kaddese'llâhü sırrah'ül azîz buyurdu ki;

" İnsanda en son kaybolan, manevî saltanat hırsıdır."

Kulluğun sınırlarını zorlayanların son dönemlerinde hüzün ve kederli olması iki açıdandır. Bir yapamadığına ikincisi yaptığına çok sevinerek benliğine yenik düşmesindendir. Her iki açıdan da insan zarardadır. Ahmed Tahir Marâşi kaddese'llâhü sırrah 'ül azîz buyurdu ki; ***" Herkes iyi yaptığını zan-***

---

[22] Tirmizî, Zühd, 43, (2377)

neder."

Bu nedenle Allah Teâlâ'nın farz kıldığı amellerde sebat etmek ve devam etmek önemlidir. Nafile amellerde aşırılığa giderek oluşacak tehlikelerden korunmak için Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu hadisini hatırlamak uygundur. Allah Teâlâ kullarına merhametlidir. Sonuç olarak ifrat ve tefridin maddî ve manevî açıdan tehlikeli olduğu anlaşılmıştır.

"Rabbinize yalvara yalvara ve gizlice dua edin. Şüphe yok ki, o haddi tecavüz edenleri sevmez." [23]

İnsanın kulluğu ile sevinmesi, kulluğu kendine isnat etme halini meydana çıkarır. Hakikatte bütün amellerin işlenilmesinde güç ve kudret Allah Teâlâ'ya aittir.

"Gerek yeryüzünde, gerek kendi nefislerinizde, size ulaşan hiçbir şey yoktur ki Bizim onu yaratmamızdan önce bir kitapta yazılı olmasın. Bu, Allah'a göre elbette pek kolaydır. Elinizden çıkan şeylerden dolayı gam yememeniz, Allah'ın size nasip ettiği nimetlerle de şımarmamanız içindir. Allah övünüp duran, kibirli, kendini beğenmiş kimseleri sevmez." [24]

Muhyiddin İbnu'l Arabî kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz kulun amellerine tevhid kapısından bakınca ayrılık ve gayrılık olmadığını bu nedenle itidal üzere olunmak şartını açıklamaktadır.

"Nice zamanlar olmuş ki şöyle demişimdir:

"Rab Haktır, kul Haktır, Ah bilseydim, mü-

---

[23] Â'raf, 55

[24] Hadid, 22-23

kellef kimdir? Kuldur dersen O yoktur, Rab'dır dersen o nasıl mükellef olur ?"

Nice zaman da şöyle demişimdir:

"Kendisinin yaptığı bir şeyi bana teklif etmesinde hayret ettim. Benim yaptığım bir iş yok (bende o iş hep) O'(nun yaptığı) nı görüyorum. Ah bilseydim mükellef kim oluyor? Her yerde ancak Allah var, Ondan başkası yok."

"Böyle söylemekle beraber bana denildi ki yap."

Ey Kerîm Allah, ey Ganî Sultân,
Derdliyiz senden umarız dermân,
Lûtfuna had yok ihsâna pâyân,
Derdliyiz senden umarız dermân.

Gerçi kullarda ma'siyet çoktur,
Rahmetin Mevlam dâhi artıktur,
Gayriden bize hiç medet yoktur,
Derdliyiz senden umarız dermân.

Gel demez isen biz günahkâra,
Bir adım kâdir mi ki yol vara,
Çâre yok olmasa senden çâre,
Derdliyiz senden umarız dermân.

Şu dem ki senden bir hedâ geldi,
Feyzi akdesten âşinâ geldi,
Bir cefâsına bin safâ geldi,
Derdliyiz senden umarız dermân.

Bu Niyâzî çun zikrine düştü,
Dün-ü gün gönlü fikrine düştü,
Zâtına eren şükrüne düştü,
Derdliyiz senden umarız dermân.

Niyâzî-i Mısrî k.s.

8-Hadis-i Şerif

"İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmez"

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ´dan başkasına hamd ve teşekkür mecazidir. Burada kullanılan teşekkür sözü ile Allah Teâlâ´ya şükrün birleştirilmesine tevhid açısından bakmak gerekir.

Allah Teâlâ'nın kullarından tecelli ettiğini bilen, insana teşekkür ederken Allah Teâlâ'ya da şükür ettiğini görmüş olur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem yaratılanda yaratanı görmenin hikmetini bu şekilde açıklamış oldu.

Derman arardım derdime derdim bana derman imiş,
Bürhân sorardım aslıma aslım bana bürhân imiş.
Sağ u solum gözler idim dost yüzünü görsem deyü,
Ben taşrada arar idim ol cân içinde cân imiş.
Öyle sanırdım ayriyem dost gayrıdır ben gayriyem,
Benden görüp işiteni bildim ki ol cânân imiş.
Savm u sâlât u hac ile sanma biter zâhid işin,
İnsân-ı Kâmil olmaya lâzım olan irfân imiş
Kande gelir yolun senin ya kande varır menzilin,
Nerden gelip gittiğini anlamayan hayvân imiş.
Mürşid gerektir bildire Hakk'ı sana Hakk'al-yakîn,
Mürşidi olmayanların bildikleri gümân imiş.
Her mürşide dil verme kim yolun sarpa uğratır,
Mürşidi Kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş
Anla hemen bir söz durur yokuş değildir düz durur,
Âlem kamû bir yüz dürür gören anı hayrân imiş.
İşit Niyâzî'nin sözün bir nesne örtmez Hakk yüzün,
Hakk'dan ayân bir nesne yok gözsüzlere pinhân imiş

9-Hadis-i Şerif

"Allah Teâlâ benim için yeryüzünü topladı, ben de doğusunu ve batısını gördüm. Ümmetimin mülkü, yeryüzünün benim için Allah'ın topladığı mesafelerine dek ulaşacaktır. Bana iki tane hazine verildi: Biri kırmızı (altın) biri de beyaz (gümüş). Ben Rabbimden:

"Ümmetimi toplu helak ile helak etmemesini, kendi dışlarından onların cemaatlerini parçalayıp onlara karşı savaşan düşmanı üzerlerine musallat etmemesini" dilerim. Rabbim de şöyle cevap verdi:

"Ey Muhammed! Ben bir hüküm buyurduğum zaman bu asla geri çevrilmez. Ben senin için, ümmetini toplu helak etmeyeceğimi ve kendi dışlarından onların cemaatlerini parçalayacak düşmanları üzerlerine musallat etmeyeceğimi söylüyorum. Müslümanlar birbirlerini öldürmeye ve birbirlerini esir etmeye kalkışmadıkları sürece her tarafın düşmanı ya da = her yerdeki düşman = bir araya gelse onlara bir zarar veremezler."

AÇIKLAMASI

Bu hadisi şerifte Allah Teâlâ'nın Ümmet-i Muhammed'e ikram ettiği lütufların beyanıyla önemli bir noktaya işaret edilmektedir.

"Müslümanlar birbirlerini öldürmeye ve birbirlerini esir etmeye kalkışmadıkları sürece her tarafın düşmanı ya da = her yerdeki düşman = bir araya gelse onlara bir zarar veremezler."

Meşhur hikâye vardır. Orman baltadan şikâyetçidir. Fakat bu eziyete sebep olan balta-

nın karşısında aciz kalmıştır. Çünkü sapı ormanın bir parçasıdır.

Allah Teâlâ Ümmet-i Muhammed'in başına gelecek sıkıntıların mecrasını işaret ederek tedbir mahiyetli sonuçlara ulaşılmasını tavsiye etmektedir. Bu misalden hareketle bedenin afetlerinde dahi sıkıntılı durumların çoğu zaman dış etkenler olmadığı görülmektedir.

Dengesini kaybeden alt şuur sadece tabiatı bozmakla kalmaz, aynı zamanda ferdin benliğini mahveder. Bu bakımdan ruhî faktörlerin kontrolü hem ferdin, hem de toplumun denge düzenini ayarlar. Bunun aksi olursa yıkıcı eğilimler galip gelirler. Muazzam bir selin içine gömülen ruh kendisine, onu tutabilecek, yürütebilecek yeni inançlar bulmağa çalışır. Yanlış hallere kapılan kişiler, meçhuller içersinde hakikati görmeğe, onu manalandırmağa çalışırlar. Daha doğrusu hakikati burada bulduklarını sanırlar. Fakat sonuçta Hakk'tan uzaklaşırlar ve yıkılırlar.

10-Hadis-i Şerif

"Ey kullarım, muhakkak biliniz ki, ben zulmü kendime haram ettim. Sizin aranızda da zulmü haram ettim. Öyle ise, birbirinize zulmetmeyiniz.

Ey kullarım, benim hidâyet ettiklerimden başka hepiniz dalâlettesiniz. Öyle ise benden hidâyet dileyiniz de size hidâyet vereyim.

Ey kullarım, benim beslediklerimden başka hepiniz açsınız. Öyle ise benden taâm dileyiniz ki, sizi besleyeyim.

Ey kullarım, benim giydirdiklerimden başka hepiniz çıplaksınız. Öyle ise benden giyecek isteyiniz ki, sizi giydireyim.

Kullarım, siz gece gündüz hep hatâ işlerseniz. Ben de baştanbaşa bütün günahları mağfiret ederim. Öyle ise bana istiğfar ediniz ki, size mağfiret edeyim.

Ey kullarım, sizin bana zarar vermek elinizden gelmez ki, bana zarar verebilesiniz. Bana menfaat vermek elinizden gelmez ki, bana nef'iniz dokunabilsin.

Ey kullarım, eğer evveliniz, âhiriniz, insiniz, cinniniz içinizde en takvalı olan kim ise onun kalbi gibi (hep muti' kalbli) olsanız ondan ziyâde bir şey eksiltmez.

Ey kullarım, ameller hep sizin amellerinizdir. Ben onları sizin hesabınıza noksansız olarak zabt ederim. Sonra karşılığını size tastamam gösteririm. Artık her kim (karşılık olarak) hayır bulursa, Allah'a hamd etsin. Her kim de başka şey bulursa, kendisinden başkasına levm etmesin."

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ ile kullar arasındaki ilişkilerde her zaman nasıl bir düşünce içinde olmamız gerektiği bu hadis-i kutsîde anlatılmaktadır.

Allah Teâlâ'dan başka mevcut yoktur. Tek ve gerçek varlık Allah Teâlâ'dır. Kâinatta gördüğümüz ve var zannettiğimiz her şeyin, aynadaki görüntü olup, gerçek ve kendine mahsus bir varlığı yoktur. Yani Allah Teâlâ'nın muhtelif şekilde görüntüsünden, emrinden ibarettir.

Sonuç olarak anlıyoruz ki Allah Teâlâ "var"ı, kul ise "yok"u temsil etmektedir. Her ne şekilde düşünülürse düşünülsün bu sınır aşılmadığı gibi bir karışması da düşünülmez. Allah Teâlâ'nın ilâhlık durumunun gereklerini en güzel şekilde ifâ ettiğini kendi açıklamaktadır. Kula burada anlatılmak istenen ilişki durumu ise, haddini aşmaması, aciz olduğunu bilerek Allah Teâlâ'ya güvenmesi ve benliğin hırçınlıklarından kurtulması istenilmektedir. kulda eğer bir kötü sonuç varsa ancak ve ancak kendine vermiş olduğu varlıktan ileri geleceği anlaşılmaktadır.

11-Hadis-i Şerif

"Mümin, bir delikten iki defa sokulmaz."

AÇIKLAMASI

Rahman suresinde Allah Teâlâ ***"Göklerde ve yerde olanlar O'ndan dilenirler. O, her gün yeni bir tecellidedir"*** [25] buyurduğu üzere tecellilerin sürekliliği ve yenilenmesi bulunmaktadır. Kulun hayatı boyunca sürekli olarak aynı şeylerle imtihan olmadığı gibi tekrarı görünen hallerde de uyanık olması gerektiği anlaşılmaktadır. Yani iman konusunda müslümanlıktan, mümin seviyesine çıkınca feraset sahibi olunarak tecelli eden farklı derecede görünen olaylara karşı emniyet sahibi olunacağını anlamaktayız. Kur'ân-ı Kerim'de geçen şu ayeti

"Şüphe yok o kimseler ki, ayetlerimizi yalanladılar ve onlara karşı tekebbürde bulundular. Onlar için gök kapıları açılmaz ve deve iğnenin deliğine girinceye kadar cennete giremeyeceklerdir. Ve işte mücrimleri böyle cezalandırırız." [26] manasını müminler cihetinden okursak yani;

"Şüphe yok o kimseler ki, ayetlerimizi doğrulayıp ve onlara karşı boyun eğdiler. Onlar için gök kapıları açılır ve deve iğnenin deliğine girinceye kadar cennetten çıkmayacaklardır. Ve işte müminleri böyle mükâfatlandırırız." Manası çıkmaktadır. Yani Allah Teâlâ kendine inanan ve güvenen kullarını yalnız bırakmayacağı hususundaki teminatıdır.

---

[25] Rahman, 29

[26] Â'raf, 40

Şu soru sorulabilir; tekerrür eden hadiseler bulunmaktadır. Bunlar için şu söylenebilir ki; her insanın hayat seyrinde bulunan uğrakların çeşitliliği herkes açısından az, hususi açıdan çokluk içindedir. Allah Teâlâ herkes açısından olan şeylere müdahalesini geç hususi olana ise çabuktur. Bunu şu şekilde düşünebiliriz. Devletlerin kurulması-yıkılması için gereken unsurlar ile kişilerin mutlu-üzüntülü olmalarındaki seyrin faklılığıdır. Allah Teâlâ'nın umûma müdahalesi geç de olsa gerçekleşme ihtimali çok yüksek olmasına rağmen, bu müdahale insanın şahsına doğru çok aza inmektedir. Yukarıda geçen dokuzuncu hadisteki ***"topluca helak olma"*** ya Allah Teâlâ'nın mümin faktörü ile ***"iki defa sokulmaz"*** beyanın etkisidir. Mümin olan insanın olana karşı alacağı tavırdaki yüksek inancı onu bu helake karşı sürekli uyarmaktadır.

Bu mevzudan şu durumu da hatırlamamız gerekir. ***"Gerçekten müminler kurtuluşa ermiştir".*** [27] ayeti kerimesinde inanç konusunda mümin seviyesine kavuşmuş olanların kurtuluşa ermesi denilince bunu Müslüman, Yahudi, Hıristiyan, Budist, putperest vb. olması açısından düşününce; kendine inanç olarak kabul ettiği dine karşı, imanındaki mümin derecesidir. Kur'ân-ı Kerim'de bu ayetin peşine gelen diğer ayetlerde İslâm'ın mümin kabul ettikleri açıklanmış kurtuluşa erip bir delikten iki defa sokulmayacakları tanımış olmaktayız. Allah Teâlâ müminleri vasıflarken *"Onların namazla-*

---

[27] Mu'minun, 1

rında huşu içinde olduklarını, faydasız işe, boş lafa bakmadıklarını, zekât vermek için çalıştıklarını, eşleri ve sahibi bulundukları cariyeleri dışında ırzlarını koruduklarını, bunların ötesini aramayıp sınırı aşmadıklarını, emanetlere ve verdikleri söze riayet ettiklerini ve namazlarını muhafaza ettiklerinden bahseder." [28]

Eğer bahsedilen durumlarda bir sorun varsa müslüman aynı delikten binlerce defa sokulacağı da kesindir. Muhyiddin İbn'ül Arabî kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz dini ıstılâhî anlamda iki kısma ayırmıştır.

1-Allah Teâlâ katındaki din,

2-Halk katındaki din.

Allah Teâlâ katındaki din ile İbn'ül Arabî, dinin bu anlamında da ***"Allah katında din İslâm'dır"*** [29] âyetini delil getirir. Ona göre gerçek din, ya da başka bir ifadeyle, dinin gerçeği Allah Teâlâ katındaki bu dindir. Bu, Allah Teâlâ'nın seçtiği, kendisine en yüksek rütbeyi verdiği ve şerîat olarak belirleyerek, rasüller vâsıtasıyla insanlara ilettiği dindir. Allah Teâlâ katındaki bu ilâhî şerîat aslında tektir ve tek dindir. Fakat her rasülün zamanına göre değişik suretlerde zuhur etmiştir. Dolayısıyla şerîatlerin tamamı tek olan ilâhî şerîatin suretlerinden başka bir şey değildir. Hz. Âdem aleyhisselâm ile başlayan bu zuhur, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile tamamlanmış ve son bulmuştur. Şu da var ki, bu ilâhî şerîatin farklı şekillerde zuhûrunda, o şerîatin hitap ettiği

---

[28] Müminun, 2-9
[29] Âl-i İmrân, 19

toplumun seviyesi en önemli rolü oynamıştır. Zira dinin çoğu halkın anlayışına, seviyesine göre gelmiştir.

Dini yaşamada en önemli unsur ihlâs ve imandır. İhlâs ise niyet ile ilgilidir. Kul, yapacağı dinî faaliyetlerde her şeyden önce sağlam ve tertemiz bir niyete, ihlâsa, samimiyete sahip olmalıdır. Bu dinin temelidir. Bu temele her dindâr sahip olamamıştır.

Sonuç olarak mümin olan kişiler denilince inancında sağlam ve dürüst olan demektir. Bu hadis-i şerifte yalnız olarak İslâm'ın müminlerinden bahsedilmediğini düşünmekteyiz. Zamanımız itibarıyla İslâm âleminin sıkıntılar içinde olması bunun en güzel delilidir.

"Allah Teâlâ iman edenlerin velîsidir. Onları zulmetlerden nura çıkarır. Kâfir olanların velîleri ise tağuttur. Onları nurdan zulmetlere çıkarırlar. İşte onlar cehennem ehlidirler. Onlar o ateşte ebedî olarak kalan kimselerdir." [30]

Allah Teâlâ mümin olanların velisi olduğunu bildirirken ayrım yapacağı şey dünya ve kıyamet günü açısından bakınca mükâfat konusunda ikilem içinde olanları kabul etmeyeceğidir. Münafıkları cehennemde en acılı azaba uğratmasının sebebi bu iman mevzudur.

" Şüphe yok ki, münafıklar ateşin en aşağı tabakasındadırlar. Ve elbette onlar için yardımcı da bulamazsın." (Nisa, 145)

---

[30] Bakara, 257

Bakup cemâl-i yâre çağırıram dost dost,
Dil oldu pâre pâre çağırıram dost dost.
Aşkın ile dolmuşam zühdümü yanılmışam,
Mest-i müdâm olmuşam çağırıram dost dost.
Mescid ü meyhânede hânede virânede,
Kâ'be'de puthanade çağırıram dost dost.
Sular gibi çağ-u çağ dolaşırım dağ u dağ,
Hayran bana sayr-u sağ çağırıram dost dost.
Geldim cihâna garib, oldum güle andelib,
Her dem ciğerim delib çağırıram dost dost.
Dünya gamından geçüp yokluğa kanat açup,
Aşk ile dâim uçup çağırıram dost dost..
Aradığım candadır canda ve hem tendedir,
Bilür iken bendedir çağırıram dost dost.
Gâh düşerim mutlaka gâh asl u geh mülhaka,
Bakup kamûdan Hakk'a çağırıram dost dost.
Dolanmaz ol hâlü had minel-ezel tâ ebed,
Onulmaz aslâ bu derd çağırıram dost dost.
Hep görünen dost yüzü andan ayırmam gözü,
Gitmez dilimden sözü çağırıram dost dost.
Deryâ olunca nefes pârelenince kafes,
Tâ kesilince bu ses çağırırım dost dost.
Gökler gibi dönerem gün gibi dolanırım,
Devr ile eğlenirem çağırıram dost dost.
Ne yerdeyim, ne gökte, ne mürdeyim, ne zinde,
Her yerde her zamanda çağırırım dost dost.
Geldim o dost ilinden koka koka gülünden,
Niyâzî'*nin dilinden çağırıram dost dost.*

Niyâzî-i Mısrî k.s.

12-Hadis-i Şerif

"Her insan hata eder. Hata işleyenlerin en hayırlıları tevbe edenlerdir."

AÇIKLAMASI

İnsanın hata yapması kaçınılmazdır. Gerçekte ise hata ve günah ınsanın derece kazanmasında en etkin faktör olmuştur.

Allah Teâlâ merhamet sıfatıyla insana acı çektiren derin vicdan azabından kurtarmak için tevbe kapısını açmıştır. Bu şekilde vicdan azabının insanların sinirlerini harap etmesine, hayatlarını çekilmez kılmasına tevbe ile son vermiştir. Tevbe, en büyük günah olan putperestligi silip götürdügü gibi, büyük günahları da silip götürmektedir. Tevbe edilen günahtan insan sorguya çekilmeyecektir. Yoksa tevbenin hiçbir manası kalmaz, denilmektedir. Onun için ***ibadetlerin en büyüğü tevbedir.*** [31]

---

[31] Kur'ân-ı Kerim'de, "ceza suçun cinsinden olursa, suçun mislinden fazla olamaz" kuralı vardır. *"Kim ortaya bir iyilik koyarsa ona on katı verilir; ortaya bir kötülük koyan ise ancak misliyle cezalandırılır; onlara haksızlık yapılmaz."* (En'am, 160) *"Kim bir kötülük işlerse ancak onun kadar ceza görür. Kadın veya erkek, kim, inanarak yararlı iş işlerse, işte onlar cennete girerler; orada hesapsız şekilde rızıklanırlar."* (Mü'min, 40)

13-Hadis-i Şerif

"Acı da olsa gerçeği söyle."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem gerçek ile acı arasındaki ilişkinin zorluklar içerdiğini beyan etmiştir. Kesin olarak bilmeliyiz ki, şeytan bizi yalnız batıl bir yola götürür. Onun için, Hakk uğrana insan atıldığı ve girmiş olduğu yolların hiç birinde, Allah Teâlâ için, acı da olsa hiç kimsenin kınamasına aldırış etmemelidir.

"Ey imân edenler! Sizden her kim dininden dönerse, muhakkak Allah Teâlâ bir kavmi getirir ki, onları sever, onlar da O'nu severler. Mü'minlere karşı mütevazi olurlar, kâfirlere karşı da izzet sahipleri bulunurlar. Allah yolunda savaşa atılırlar ve kınayanın kınamasından korkmazlar. İşte o, Allah Teâlâ'nın fazlıdır, onu dilediğine verir ve Allah Teâlâ vâsidir, alîmdir." [32]

Nefislerin tahammül ve kabul etmeme özelliği, reddediciliği ve iticiliğinden; her hususta Hakk'ı gözetmek zor ve nefislere kabul ettirmek güçtür. İşte bu sebepten Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Hz. Ömer radiyallâhü anh hakkında şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ Ömer'e rahmet etsin. Acıda olsa, daima hakkı söyler. Nitekim Hakk ona dost bırakmadı." [33]

---

[32] Mâide, 54

[33] Hadis Hz. Ali kerremallâhü vecheden rivayet edilmiştir. Bak: Tirmizî, Menâkıb (50), 20, hd. no: 3714. K. Hafâ, II,

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bu kelamı hem zahirî, hem de bâtınî olarak söylemiştir. Hz. Ömer radiyallâhü anhın bir dostunun olamamasının zahirî sebebleri;

İnsafsızlık,

Baş olma sevdası,

Kişinin Cenâb-ı Hakk'a kulluğu bırakması,

Kendisiyle ilgili olmayan şeylerle meşgul olması,

Kendisine emr olunanları bırakması,

Kendi kusurları yerine insanların kusurlarıyla meşgul olmasıdır.

Hz. Ömer radiyallâhü anhın bir dostunun olamamasının bâtınî yönü ise, Hz. Ömer radiyallâhü anhın kalbinde, Allah Teâlâ'dan başka bir dostun kalmaması ve Allah Teâlâ'dan başka hiç bir kimseyle ilişkisinin kalmaması demektir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ***"acı da olsa gerçeği söyle"*** hadisini açıklayıcı olarak başka bir hadiste buyurdu ki;

"Cennet zorluklarla, cehennem de şehvetlerle sarılmıştır." [34]

Sıkıntılar hidâyet yoluna ulaştırıcı vasıtalardır. Sonunda doğruluk potasının yüksek mertebesinde Allah Teâlâ'ya kavuşmak vardır

---

183.

[34] Buhâri: Rikak. 28: Müslim. Cennet. 1; Tirmizi: Sıfat-u Cennet. 21

14-Hadis-i Şerif

"Allaha kabul edileceğini kesinkes bilerek dua edin. Çünkü Allah, gafil kalbin duasını kabul etmez."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki; ***"Allah'ın sana verdiğini men edecek, men ettiğini de verecek yoktur..."***

Allah Teâlâ'yı hidayet sahibi bilen, nefsini ona teslim eder, Allah Teâlâ'yı bir yaratıcı kabul eden, kulluk icaplarını yerine getirir. Allah Teâlâ'yı bir ceza verici olarak bilmek, insanı kötülüklere girmekten korur. Allah Teâlâ'nın her şeye kâfi geldiğine inanan başkalarına koşmaktan sakınır. Bu nedenle kul, duasının kabul olma külfetini Allah Teâlâ'ya havale edip, sabretmesi, güvenmesi kulluğun gerçek şartıdır.

"Kulum bana bir adım yaklaşırsa ben ona bir zira' yaklaşırım," kutsi hadisi ile Allah Teâlâ kuluna sürekli yönelmiş durumdadır. Burada kulun Allah Teâlâ'ya tevbe ve dua etmesi durumu, gafletten kurtulmak, Allah Teâlâ'nın da süratle onun duasına icabet edip kabul edeceği, onu başarılı kılacağı ve ona hidayet vereceği inancı ile ancak murada erişileceği hatırlatılmaktadır.

Günahlar insana galip geldiğinde gafil olan kalp, eğer Allah Teâlâ'dan yardım dilerse Allah Teâlâ, ona güç ve kuvvet verecek, günahlarını yok edecek, aklını, hevâsına; ilmini, cehaletine; kalbini de gam ve hüzünlere galip kılacaktır. Onun için Allah Teâlâ'ya güvenmeyi, yakın hissetmeyi başarmak gerekir.

15-Hadis-i Şerif

"Bir kula dünyada zühd ve az konuşma ihsan edildiğini gördüğünüz zaman ona yaklaşınız. Çünkü ona hikmet verilmiştir."

AÇIKLAMASI

Bütün âlemlerin ve her şeyin yaratıcısı Allah Teâlâ'yı anlayış ve iman kabiliyetine kavuşan etrafı ile acemice ilgisini keser ve hakiki ilişkiye girer. Bu ilişkisinde Allah Teâlâ'dan başka kimse kalmamıştır. O, artık yaşayan ölü gibidir. Ölü denilince hiçbir şey yapmayan değil, tepkisini etkiye karşı kontrollü gösteren demektir. O, **kendinde olan bir hataya bakınca nefsinden olduğunu, başkalarındaki hataya bakınca da bir hikmeti vardır, Allah Teâlâ'dandır;**

Kendinde olan bir iyiliğe bakınca Allah Teâlâ'dandır; başkalarında olan iyiliğe ise, onların nefislerinden oldu, demek seviyesine kavuşmuştur.

Hakikatte her şeyin iradesi, Allah Teâlâ'nın elindedir. Böyle bir hükmün karşısında kul kendini, Allah Teâlâ'ya teslim ederse, Allah Teâlâ emanetine sahip çıkar. Allah Teâlâ, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize bile,

"Sen istediğine hidayet edemezsin" [35] buyurarak isteklerin tarafından kontrolde olduğunu beyan etmiştir.

Ken'an Rifâî kaddese'llâhü sırrah'ül azîz buyurdu ki;

---

[35] Kasas, 55

"Olan olmuş, yazılan yazılmıştır. Hiçbir şey sebepsiz değildir, her şey hikmet tahtındadır. Onun için bize itiraz yakışmaz. En büyük tevhîd ise sükûttur."

Her şey yalnızca Allah Teâlâ'nın emriyle meydana gelir. Bütün olanların Allah Teâlâ'dan çıkışı ilim ve hikmete tâbidir. Onun hükme itiraz edilemez. İnsanın sırrını bilemediği, anlayamadığı şeyde, yapması gereken teslimiyettir. Meselâ, zalimin âdil olan bir kimseyi yenmesi, bir ümmetin nebisine karşı olan zıtlığı, âlim olan kimsenin itibar görmeyip, cahil olan kimselerin itibar görmesi gibi hadiseler her ne kadar zahiren mantığa zıt gibi gözüküyorsa da, bunlar Allah Teâlâ'nın takdiriyle olan şeylerdir. Asla abes değildir.

Allah Teâlâ'nın takdiri asla abes olmaz
Şayet insanların fiili olmasa denge nasıl olurdu? [36]

Sonuç olarak bu hali kazanmış kişilerle dost olan bu hali kazanır, dünyevi ve uhrevi sorunlardan kurtulur.

---

[36] İbnü'l Farız

16-Hadis-i Şerif

"Kulum beni zikrettiği ve dudakları benim (ismimle) hareket ettiği vakit, ben onunla birlikteyim."

AÇIKLAMASI

Zikir, hatırlamak ve boyun eğmektir. Zikreden kendi varlığını zikrettiği karşısında yok etmesiyle onu hakikate çıkarmasıdır. Zikretmekten maksat, sabahlara kadar lisanla: ***Allah, Allah***... demek değildir.[37]

"Kendini unuttuğun vakit, Rabbini zikret," [38] buyrulur. Yani Allah Teâlâ'yı zikrederken, Allah Teâlâ'dan başka bir şey kalmadığı gibi kendi nefsini de kaybeder. Hakîkî zikrin manası, zikreden, zikredilen ve zikrin bir olmasıdır. Bu türlü zikirde bulunanın kalbinde ikilik ve o kimsede benlik kalmaz. O kimsenin kalbine Allah Teâlâ nazar eder ve kendi cemâlini o kimsenin kalbinde görür ve gösterir. O zaman öyle hitap eder ki; ***"Bu gönülde, bu mülkün içinde Allah Teâlâ'dan başkası yoktur"***. Ve yine öyle hitap eder ki;

"Bugün âlem mülkü kimin içindir?" Cevap: ***"Kahhâr ve tek olan Allah içindir."*** Gâfir, 16

---

[37] Günde onbin yirmibin zikir yapıyorum diyenler, sadece kendilerini avuturlar. **Asıl zikir Allah Teâlâ'yı bir an unutmamaktır.** O zikir sahipleri sayılarında Allah Teâlâ'yı unutur giderde farkında bile olmazlar. Çünkü bu fahiş miktarlarda zikir adedi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin tariflerinde yoktur. Onun yapmadığını yapanlar çölde kumdan ev yapanlar gibidir.

[38] Kehf, 24

17-Hadis-i Şerif

"Size, sizden önceki milletlerin hastalığı olan haset ve kin bulaşmış. Bunlar kazıyıcıdır. Ancak, ben saç kazımayı kastetmiyorum. Onlar din kazıyıcısıdır. Canım elinde olan Allaha yemin ederim ki, iman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de tam iman etmiş sayılmazsınız. Birbirinizi sevmenizi sağlayacak bir şeyi size göstereyim mi? Aranızda selâmı yaygınlaştırın!"

AÇIKLAMASI

Selamın yaygınlaşması emniyetin işareti ve sevginin sonucudur. Sevmek için ise Allah Teâlâ'ya inanmak gerekir. Allah Teâlâ'ya iman eden ancak yarattıklarına sevgi duyar. Onların çilesine katlanır. Onların elindekine, kazandıklarına haset ve kin duymaz. Bu şekilde huzur bulmuştur.

"İçinde köpek veya resim bulunan eve melekler girmez." [39] hadisinin mecazî anlamda söylendiğini iddia eden bazı sûfîler buradaki evden kastedilen şeyin kalp olduğunu, köpek ve suretten kastedilen şeyin de kibir ve haset olduğunu söylemişlerdir. Yani onlara göre bu hadisin anlamı; *"içinde kibir ve hased olan kalbe iman girmez"*şeklindedir.

"Cenâb-ı Hak, Kim benim kaza ve kaderime razı olmazsa, benden başka bir Rab arasın." [40]

Rıza makamının sırrı açılınca olan bütün

---

[39] Ebu Davud. Taharet. 89. Libas. 129: Nesai. Taharet. 167. Hayl. 11: Darimî. İsti'zam. 34: İbn-i Hanbel. 1/80. 83. 107. 139

[40] Camiussağir, II,181; Acluni, Keşfu'l-Hafa, II,102

hadiselerde hoşnutluğun verdiği kabullenme ile çirkinlik kalmaz. Şer ile hayrın farkına varmak bazen insanı terk eder. Bazen küfre dahi razı olunurmuş gibi hal zuhur eder. Aslında bu rıza Allah Teâlâ'dan razı olmaktır.

Ezelde ne oldu, ey ham adam?
Niçin şu, MUHAMMED oldu,
Bu da Ebu Cehil?
Allah'ın İşleri hakkında;
"Nasıl ve Niçin?" diyen kimse.
Bir müşrik gibi O'na yakışıksız bir şeyi nisbet etmiştir...
"Ne ve Niçin?" diye sormak O'nun şânındadır...
Kulun itiraz hakkı olmaz! [41]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir diğer tavsiyeleri şöyledir:

"Mükâfatın büyüklüğü belânın büyüklüğü ile (orantılıdır). Allah bir cemaati sevdi mi onları musibete müptela eder. Kim bundan razı olursa Allah da ondan razı olur, kim de razı olmazsa Allah da ondan razı olmaz." [42]

"Kim halkın öfkesini dinlemeden Allah'ın rızasını ararsa insanların sıkıntısına karşı Allah kifayet eder. Kim de Allah'ın öfkesini dinlemeden halkın rızasını ararsa, Allah onu insanlara havale eder" dediğini işittim, selam üzerine olsun!" [43]

---

[41] (Gülşeni Râz, Şeyh Mahmûd Şebüsterî), b. 548-550
[42]Tirmizî, Zühd 57, (2398)
[43] Tirmizî, Zühd 65, (2416)

18-Hadis-i Şerif

"Allah Teâlâ buyuruyor:

"Ey insan! Kendini benim ibadetime ver ki, senin kalbini zenginlikle doldurayım, fakirliğinin önünü alayım. Bunu yapmazsan, ellerini devamlı olarak meşguliyetle doldururum da bir türlü fakirliğini gidermem."

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ'ya hizmetten alıkoyan, cazibesi kuvvetli, hileleri çok olan ve itaatten uzaklaştıran dünyayı terk etmeden Allah Teâlâ sevgisini bekleyen büyük bir yanlışlık içindedir. Dünya hayatında Allah Teâlâ'ya kulluk dışında her şey bütün kötülüklerin çıkış noktasıdır.

Bir kimse ibadet ve kulluk yönünden tevazu göstererek başını eğerse, Allah Teâlâ da dünyada ve ahirette onun şanını yüceltmiştir, demektir. Kalpler ihtiyaç ölümü ile ölünce beden de kibir ve kendini beğenme haline müptela olur ve ondan fakirlik, sıkıntı, üzüntü de ayrılmaz.

Kalplerin Allah Teâlâ'yı zikirden uzaklaşarak fakirleşmesi, huzurun kaybına sebeptir. Sonuçta insan sonsuz acıların ve önü alınmaz duyguların içinde boğulur, kalır. Allah Teâlâ buyurdu ki;

"(Onlar) O kimselerdir ki, Allah'ın zikriyle kalpleri mutmain olduğu halde iman etmişlerdir. Haberiniz olsun ki, Allah'ın zikriyle kalpler mutmain olur." [44]

---

[44] Râd, 28

19-Hadis-i Şerif

"İyi arkadaşla kötü arkadaşın örneği, misk taşıyanla körük üfüren kişiye benzer. Misk taşıyan ya ondan sana hediye eder, ya ondan satın alırsın veya onu koklarsın. Körük üfürücüsü ise, ya elbiseni yakar, ya da ondan pis koku alırsın."

AÇIKLAMASI

İnsanlar madenler gibidir. Birbirleri ile olan yakınlıkları oldukları gibi ayrılıkları bulunur. Her bir yakınlığın altındaki ünsiyet ise ya ezeli ya da sonradan kazanılan özelliklerdendir. İnsan arkadaşlarının davranışlarından ve eylemlerinden dolayı kendi duygu ve hareketlerinin yansımasını görür. Arkadaşlığı gerektiren şey aynı cinsten olmak ve tabii münasebettir. Nitekim denilmiştir ki: Tabiatında bulunan hallerden bir parçayı karşısındakinde mevcut bulan kimse, ona meyleder. Onlar bulunan mevcut haller ile kendilerindeki bulunan hali kuvvetle çeker. Bunların hali âşık ve maşuk misali gibidir. Mayalarındaki haller ile insanlar, birbirlerini gördüğü zaman ya kaçar veya yaklaşır.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir hadiste ***"Mümin mümin'in aynasıdır "*** [45] buyurduğunda etkileşim özelliklerinin geçerliliğini daha belirgin açıklamıştır.

Bu hadis-i şerifteki ilk mümin insandır, ikinci mümin ise Allah'tır (Allah Teâlâ'nın El-Mü'min ismi) Buradan işaretle insanın arkada-

---

[45] Ebu Davud. Edeb. 29: İbn. Mübarek Hasan-ı Basri'nin sözü olduğunu söyler; bkz. Aclunî. II/294

şı, Allah Teâlâ olursa ve neticesi cennettir. Kötü arkadaş ise şeytandan kinayedir ve dostluğu cehenneme gidiştir.

Ey garib bülbül diyârın kândedir,
Bir haber ver gülizârın kândedir,
Sen bu ilde kimseye yâr olmadın,
Var senin elbette yârin kândedir.

Arttı günden güne feryâdın senin,
Âh-u efgân oldu mu'tâdın senin,
Aşk içinde kimdir üstâdın senin,
Bu senin sabr-u karârın kândedir.

Bir enisin yok aceb hasrettesin,
Rahatı terk eyledin mihnettesin,
Gece gündüz bilmeyüp hayrettesin,
Yâ senin leyl-ü nehârın kândedir.

Ne göründü güle karşı gözüne,
Ne büründü baktığınca özüne,
Kimse mahrem olmadı hiç râzına,
Bilmediler şeh-süvârın kândedir.

Gökte uçarken seni indirdiler,
Çâr-ı unsur bendlerine urdular,
Nûr iken adın Niyâzî dediler,
Şol ezelki itibârın kândedir.

Niyâzî-i Mısrî k.s.

20-Hadis-i Şerif

Bir kimse Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme geldi:

“Ey Allah’ın Rasûlü, güzel davranmama en fazla layık olan kimdir?” dedi:

“Annendir” buyurdu:

“Sonra kimdir?” dedi:

“Sonra yine annendir” buyurdu:

“Sonra kimdir?’ dedi:

“Sonra da babandır. “ Buyurdu

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin anne baba hakkında işaret ettiği bu hadis-i şerif ile insanların hakları yerine getirmesindeki sırayı açıklamıştır.

Anne, rahimdir ve oluşumun temel taşıdır. Baba ise tetikleyicidir. İnsan olgunlaşırken geçirdiği ve geçtiği her şey hakikatte onun annesidir. Bu nedenle insan dünyaya gelişinden, kemal bulup, ölene kadar her şey onun annesidir. Bu nedenle insan için hiçbir zaman annesinin hakkını ödeyemez denilmesinin emaresi ile sonsuz minnet ve vefa içinde olması gerektiğidir. Hz. Mevlana kaddese’llâhü sırrah’ül azîz kadını vasıflarken yaratıcılığından bahseder. Yaratıcılık sıfatı Allah Teâlâ’nın olduğuna göre insan hiçbir zaman annesinin ve dolayısıyla kimsenin hakkını ödeyemeyecek oluşudur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki; ***“Orta yolu tutun, güzele yakın olanı arayın, sabah vaktinde, akşam vaktinde, bir miktar da gecenin son kısmında ibadet edin, ağır ağır hedefe varabilirsiniz. Unutmayın ki***

sizden hiç kimseye, yaptığı amel, cenneti kazandırmayacaktır" buyurdu.

"Sen de mi (amelinle cennete gidemeyeceksin) ey Allah'ın Resûlü?" dediler

"Evet, ben de, dedi, Allah affı ve rahmeti ile muâmele etmezse ben de!" (Buhârî, Rikak 18)

Sonuç olarak güzel ahlaklı olup etrafımıza karşı tevazu içinde bulunmak üzerimize bir borçtur. Şah-ı Nakşibent kaddese'llâhü sırrah'ül azîz ***"İbadette kemal üzere olup, mahlûkata şefkat etmek"*** buyurmuştur. Bazen bu yumuşaklık hali o dereceye varır ki, insanların yanlış anlamalarına sebep olur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ümmetinin ahlakından bahsederken buyurdular ki;

"Mümin yumuşaktır, O kadar ki, yumuşaklığından dolayı kendisini ahmak zannedersin" (Râmuz)

Şefkatte hatalı olmak, doğrulukta dürüst olmaktan evladır.

"Kıyametten hemen önce karanlık gecenin parçaları gibi fitneler var. Kişi o fitnelerde mü'min olarak sabaha erer, akşama kafir olur; mü'min olarak akşama erer, sabaha kafir çıkar. O fitnede oturan, ayakta durandan hayırlıdır. Yürüyen koşandan hayırlıdır. Öyleyse yaylarınızı kırın, kirişlerinizi parçalayın, kılıçlarınızı da taşa vurun. Sizden birinin evine girerlerse Hz. Adem'in iki oğlundan hayırlısı olsun (ölen olsun, öldüren değil)" (Ebu Davud, Fiten 2, (4259, 4262); Tirmizî, Fiten 33, (2205).)

21-Hadis-i Şerif

"Yaptığın iyilik sebebiyle seviniyor ve yaptığın kötülük sebebiyle üzülüyorsan, sen müminsin."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem insanın psikolojik durumlarını izah ederken çıkış yollarına işaret etmektedir. İnsanın yaratılışı hakkında Hz. Ömer radiyallâhu anh buyurdu ki;

"İnsanda on huy vardır, dokuzu iyi, birisi kötü. O tek kötü öbürlerini de bozar. Dil sürçmelerinden sakının!"

İnsanın fıtratı yaptığı hareketlerin sonuçlarına karşı tepki verdiğinden nefsindeki hareketlilik onun inanç konusundaki durumunu depreştirir.

Mümin sürekli etkilenme halindedir. Müminin sıkıntı ve sevinç ile hareketlilik ve olgunlaşma hali üzerindedir.

"Mümin rüzgârın sağa sola döndürdüğü başak gibidir." [46]

"Mümin, mütemadiyen rüzgârın eğici tesirine maruz bir bitkiye benzer. Mümin, devamlı belalarla baş başadır. Münafığın misali de çam ağacıdır. Kesilip kaldırılıncaya kadar hiç ırgalanmaz." [47]

Her halimizde şükür etmek mümin üzerine borçtur.

---

[46] İbn. Hanbel, III/349, 387,394; Heysemi, 11/293;
[47] Buhârî, Mardâ 1; Tirmizî, Emsâl 4, (2870); Müslim, Sıfatu'l-Münâfıkûn 58, (2809).

22-Hadis-i Şerif

"Kim beni rüyada görürse, uyanık iken de görecektir. Şeytan benim suretime giremez."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem sabah sohbetlerinde rüyaları çok zaman sorardı. Ancak zamanımızda insanların safiyeti bozulduğundan rüyalarda bozulmalar olmuştur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Rüya üç kısımdır: "Bir kısmı, âdemoğlunu üzmek için şeytandan olan korkulardır; bir kısmı, kişinin uyanıkken kafasını meşgul ettiği şeylerdendir; bunları uykusunda görür; bir kısım rüyalar da var ki, onlar peygamberliğin kırkaltı cüzünden birini teşkil eder."

Hadisten de anlaşıldığı üzere rüyanın üçte iki kısmında emniyet olmadığı için tedbirin elden bırakılmaması gerekmektedir. Bahse konu hadis-i şerifte Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendisi ile ilgili olan rüyaların durumunu bildirmektedir. Ancak konu üzerinde dikkati gerektiren bazı hususlar bulunmaktadır.

İmam Rabbânî kaddese'llâhü sırrah'ül azîz dedi ki;

"***Rüyaların kıymeti olsaydı, rüyada görülenlere güvenilseydi, insanların rehberlere hiç ihtiyaçları olmazdı.*** Allah Teâlâ'nın marifetlerine kavuşmak için, yollardan birine bağlanmak lazım olmazdı. Çünkü her insan, rüyada gördüğüne göre, işini yoluna kordu. Yaşayışını, rüyalarına göre düzenlerdi. Rüyaları, rehberin yoluna uygun olsun, olmasın, rehberi beğensin

beğenmesin, onlara uyardı. Böyle olunca, irşadlık zinciri kopar, her cahil, her ahmak, kendi görüşüne göre hareket ederdi. Sadık olan bir insan, rehberi varken, binlerce rüyaya on paralık değer vermez. Akıllı, uyanık olan birisi rehber nimetine kavuşmuş iken, rüyaları hayal sayar, hiçbirini hatırına bile getirmez.

Mel'ûn şeytan, güçlü bir düşmandır. Sona varanlar bile, onun aldatmasından korkusuz değildirler. Onun yalanlarından korkmakta, titremektedirler. Sondakiler böyle olunca, yolun başlangıcında ve ortasında olanları artık anlamalı. Hâlbuki Allah Teâlâ, sondakileri korumaktadır. Şeytan bunları aldatamaz. Başlangıçtakiler ve yoldakiler ise, böyle değildir. İşte bunun için, onların rüyalarına güvenilmez. Düşmanın aldatmasından korunmuş değildirler." [48]

"Soru: *Rüyada, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem görülürse, o rüya doğrudur. Şeytanın aldatmasından korunmuştur. Çünkü şeytan, onun şekline giremez. Böyle bildirildi. Onun için, kardeşlerimizin rüyalarının doğru olması lazımdır. Şeytanın aldatması olmaz değil mi?*

Cevap: (Fütûhat-i Mekkiyye) kitabının sahibi, yani Muhyiddîn-i Arabî kaddese'llâhü sırrah'ül azîz Hazretleri, şeytan, ***Medîne-i Münevvere'de metfun bulunan Muhammed aleyhisselamın kendi şekline giremez diyor. Başka suretlerde de, Rasûlüllah olarak görünemez diyenleri kabul etmiyor.***

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendi

---

[48] İmam Rabbanî, Mektubat, trc, H.Hilmi Işık, İstanbul, 1977, s.449- (273. Mektub)

şeklini ve hele rüyada tanıyabilmek çok güç olacağı meydandadır. Bunun için, rüyalara nasıl güvenilebilir? Âlimlerin çoğunun dediğine uyarak ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yüksek şanına yakışacak üzere, şeytanın hiçbir şekilde o Serverin ismi ile görünemeyeceğini söylersek, o şekilden emirler almak ve onun beğenip beğenmediğini anlamak kolay değildir. Mel'ûn şeytan düşmanlığını burada da gösterebilir. Araya karışarak, olmayan şeyi olmuş gibi gösterebilir. Rüya göreni şaşırtır. Kendi sözlerini ve işaretlerini, o şeklin Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin sözleri ve işaretleri imiş gibi gösterir….

….Demek ki, rüyalara kıymet vermemelidir. Her şey, insan uyanık iken vardır. Bunları uyanık iken görmeğe çalışmalıdır. Uyanık iken görülen, bulunan şeylere güvenilir. Bunlar, tabir etmek istemez. Rüyada ve hayalde görülen şeyler de, rüya ve hayaldir." [49]

Sonuç olarak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi hilye-i şeriflerinde beyan edilen vasıflara haiz olarak görmek ile oluşan rüyaları bilebilmenin biricik şartı normal hayatta sünnet-i seniyyeye uygun yaşamak ile olur. Ancak bunu başaranların rüyalarının sahih ve gerçeğe uygun olduğunu söyleyebiliriz.

---

[49] İmam Rabbanî, Mektubat, a.g.e., s.450–452

23-Hadis-i Şerif

"Sizin en hayırlılarınız, görüldüklerinde Allah Teâlâ'yı hatırlatan kimselerdir."

AÇIKLAMASI

İnsanın kemâle kavuşması ile kazandığı özelliklerin sonucunda artık benliğin soğukluğu gitmiş, ilâhi cazibenin sıcaklığı ile etrafına yani âleme yaydığı güzelliklerle Allah Teâlâ'yı hatırlatmaktadır. Testi içine dolan sıvının sızıntılarının işareti ile doluluğun bilgisini aksettirir.

İnsan hayatını düzenlerken bir yerden sonra artık yok olmaya bir kaybolma haline intikal eder. Bu dönüşü olmayan yolculuğunda isteklerini ve kendini kaybeder. **İsteklerin kaybolduğu yerde en çok sevdiği şey ne ise o belirir. Ruhâni ve nefsânî kimlik şartsız olarak katılaşmasıdır. Katılaşmanın olduğu yerdeki kalıp ne ise insan artık o şey olmuştur. İnsan varlığını erittiği potadan döküldüğü kalıba dikkat etmelidir.** Çünkü insanların ve daha çok olarak müminlerin sezgi gücü bu kalıbın mahiyetini görmektedir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Müminin ferasetinden kaçının, çünkü o Allah Teâlâ'nın nuruyla bakar" *buyurup sonra şu âyeti okudular:*

"Elbette bunda fikir ve feraseti olanlar için ibretler vardır" (Hicr, 75).[50]

---

[50] Tirmizî, Tefsir, Hicr, (3125)

24-Hadis-i Şerif

"Allah, kişinin derecesini öyle bir yükseltir ki, sonunda o:

"Bu derece bana nasıl verildi?" diye sorar. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Çocuğunun senin için yaptığı dua ile bu dereceye ulaştın."

AÇIKLAMASI

İnsan kazancının bir kısmı dolaylı yollardandır. Dolaylı yolların mahiyeti asıl olanın kuvvetli oluşuna bağlıdır. Allah Teâlâ bir kuluna rahmet kıldı mı, umûmi istifadeyi açar. Bu şekilde engellerini önünden ve sonundan kaldırır.

Kur'ân-ı Kerim'de Hızır aleyhisselâmın öldürdüğü çoçuk için

"Erkek çocuğa gelince, onun ana-babası, mümin kimselerdi. Bunun için (çocuğun) onları azgınlık ve nankörlüğe boğmasından korktuk." [51] buyrularak engelin kaldırılması ve;

"Ve o kimseler ki, imân ettiler ve kendilerine zürriyetleri de imân ile tâbi oldular, onlara zürriyetlerini de kattık ve onlar için amellerinden bir şeyi de eksiltmedik. Her bir şahıs, kendi kazandığı şeye bağlıdır." [52] ile yardım edildiğini Allah Teâlâ haber vermektedir.

Beşinci boyutun olumlu tecellisi, Allah Teâlâ'nın karışarak yardımını göndermesidir.

---

[51] Kehf, 80
[52] Tûr, 21

25-Hadis-i Şerif

"En çok belalara düşenler nebilerdir. Sonra onlara en fazla benzeyenler, sonra onlara benzeyenlere benzeyenlerdir"

AÇIKLAMASI

Musibetler için söylenilmiş en güzel sözlerden biri olan bu hadis-i şerifin manası iyilik sahibi olmanın, doğruluk gereğine göre yaşamanın mutlu olmak ile doğru orantılı olmadığıdır.

"Her bela, sıkıntı bir bahşiş açar. (Her mihnet ile bir hediye gelir)." Hakikatte kahrın aslında lütuf gizlidir. Hattâ bir kimseye dua eden ***"Allah Teâlâ ıslâh eyleye, insaf vere"*** dese ***"Allah Teâlâ belânı vere"*** demek gibi olur. Genellikle terbiye celâl perdesi yüzünden zuhur etmektedir. Bu nedenle belâ lutufun aslı olup rahmete kavuşturur.

Kahr ve lutf insanların tabiatına göredir. Bir kimsenin tabiatına kahr olan, ötekinin tabiatına göre bir lutftur. Meselâ: Şehirlerde oturanlara göre ıssız bir köyde oturmak kahrdır, hâlbuki oranın halkı için bir lutftur. Onun kahrı şehirde oturmaktır ki, bu halde şehirlerde oturanlar için bir lutftur.

Muhyiddin ibn'ül Arabî kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz buyurdu ki;

"Allah Teâlâ'nın her bir hediyesi güzeldir; sen hevâ ve hevesine uygun olanı hayr, hevâ ve hevesine uygun olmayanı da şer kabul edersin. 'Her şey Allah katındandır' de". "Hevâna uygun olan her hediye sıkıntı, hevâna uygun olmayan her sıkıntı ise hediyedir."

Ey bî-misâl vâhid-i hüsnün misâl içinde,
Âyînenin göründü bir hub cemâl içinde.
Düştü kamû heyâkil kâmetine mukâbil,
Cünbüşü gösteren sen şekl ü hayâl içinde.
Bu san'atı kim bilür, bu kudreti kim görür,
Bu vuslatı kim bulur ceng ü cidâl içinde.
Kande bulur isteyen lütfunu ey dost senin,
Çünkim anı gizledin kahr ü celâl içinde.
Mushaf-ı hüsnüne çün tefe'ül eyledim ben,
Burc-u belâda gördüm kendimi fâl içinde.
Taliimi yokladım mihnet evinde buldum,
Anın için yürürüm herdem melâl içinde.
Kısmet-i rûz-i ezel aldı kâmû nasîbîn,
Kimisi buldu râhat kimi nekâl içinde.
Bizim de mihnet imiş kısmetimiz ezelde,
Kaldı başım anın çün fitne vü âl içinde.
Gamsız olan adamı sanma anı âdemi,
Hayvandan ol edaldir kaldı dalâl içinde.
Şadlık ehl-i aşka, aşkın gamıdır veli,
Şol ayrılık güzeldir ola visal içinde.
Haddin tecellîsine müştak olur bu cânım,
Görmedi çoktan anı şol zülf ü hâl içinde.
Mescide varmak ile zevke ereydi zâhid,
Kılmazdı da'vâyı ol bu kîl ü kâl içinde.
Meyhânede bir kadeh nûş etmeği vermezem,
Bin şuğluna sofinin tekyede şâl içinde.
Mescidi meyhâneyi fark eylemem zâhidâ,
Göründüm ise ne var hâ ile dâl içinde.
Ver serini Niyâzî sırrını verme yâda
Nadâna sırrın veren kalur vebâl içinde

Niyâzî-i Mısrî k.s.

26-Hadis-i Şerif

"Allah Teâlâ sevdiğini ateşte yakmaz"

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ kulları hakkında maddenin aslî özelliklerini dilediği anda kaldırır. Kıyamette ise sevdiği kullarını cehennem azabından korur. Hz. İbrahim aleyhisselâmın ateşte yanmamasının sebebi Allah Teâlâ'yı kendine dost edinmesidir. Birisini sevmek onun dini üzere olmak demektir. Allah Teâlâ'yı sevende, yaratılmışlar arasında sevilenler arasına girince her şey ona itaat eder. İnsan-ı kâmile ***" Ve göklerde ne varsa ve yerde ne varsa hepsini sizin için, tarafından musahhar*** [53] ***kıldı."*** [54]

Allah Teâlâ bir kulunu sevdi mi ondan artık çok şeyin külfetini kaldırmıştır. Ancak bu hale kavuşmanın da bedelleri vardır.

" Şüphe yok ki, Allah Teâlâ mü'minlerden nefislerini ve mallarını, cennet muhakkak onların olması mukabilinde satın almıştır. Allah Teâlâ yolunda mücâhedede bulunacaklar da öldürecekler ve öldürüleceklerdir. Onların öyle cennete konulmaları, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da mezkûr, hak olan bir vaad-i ilâhîdir. Ve ahdini Allah Teâlâ'dan ziyâde ifâ edebilen kim vardır? Artık yapmış olduğunuz o alışverişten dolayı size müjdeler olsun ve işte bu, en büyük bir saadettir." [55]

---

[53] Musahhar: emre verilmiş, itaatkâr, fethedilmiş, birine bağlanmış.

[54] Câsiye, 13

[55] Tevbe, 111

Allah Teâlâ hak ödemede en vefalı ve en cömert olduğuna göre onu sevenin ve karşılığında rızasına kavuşanlar hiçbir zaman üzülmeyeceklerdir.

"Ve her nefs, ne yapmış ise kendisine (karşılığı) ödenmiştir." [56]

Ben sanırdım âlem içre bana hiç yâr kalmadı,
Ben beni terk eylerim bildim ki ağyâr kalmadı.

Cümle eşyâda görürdüm hâr var gülzâr yok,
Hep gülistân oldu âlem şimdi hiç hâr kalmadı.

Gece gündüz zâr u efgân eyleyüb inlerdi dil,
Bilmezem n'oldu kesildi âh ile zâr kalmadı.

Gitti kesret, geldi vahdet oldu halvet dost ile
Hep Hakk oldu cümle âlem çarşı pazar kalmadı.

Dîn diyânet âdet ü şöhret kamu vardı yele,
Ey Niyâzî n'oldu sende kayd-ı dindâr kalmadı.

Niyâzî-i Mısrî k.s.

[56] Zümer, 70

27-Hadis-i Şerif

"Canım elinde olan Allaha yemin ederim ki, eğer siz günah işlemeseydiniz, Allah Teâlâ sizi yok eder, yerinize günah işleyip tevbe eden, Allahın da bağışladığı başka bir toplum getirirdi."

AÇIKLAMASI

Bu hadis-i şerifte Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem günah işleyin demek istemiyor. Buradaki mana; bir şekilde hayatınızda günah çukurlarına düşersiniz. Üzülüp psikolojik travmalar geçirmeyin, bu insanın kaderidir. Her günahın peşinde Allah Teâlâ'dan günahınızın affını isteyin. Muhakkak Allah Teâlâ o günahınızı affedecektir. Allah Teâlâ yaratmış olduğu kul ile kıyaslanmayacak şekilde çok hem de çok çok büyüktür. Kıyası mümkün olmayan bir durum karşısında büyüğe düşen ise affetmektir. Ancak bu affın yolu, karşısında bulunan Allah Teâlâ'nın büyüklüğünü istiğfar ile açığa çıkarmaktır. İstiğfarla yüceltme haline insan girmediğinde kendini Allah Teâlâ ile eşleştirmeye başlamış demektir. Fakat hiçbir şekilde buna muvaffakta olması mümkün değildir.

Tevbe etmek demek insanın küçüklüğünün farkına varması demektir.

Ebu Zerr (Cündeb İbnu Cünâde el-Gıfârî) radiyallâhü anh hazretleri anlatıyor:

Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Bana Cebrâil aleyhisselam gelerek "Ümmetinden kim Allah'a herhangi bir şeyi ortak kılmadan (şirk koşmadan) ***ölürse cennete girer"***

müjdesini verdi" dedi. Ben (hayretle) *"zina ve hırsızlık yapsa da mı?"* diye sordum. ***"Hırsızlık da etse, zina da yapsa"*** cevabını verdi. Ben tekrar:

"Yani hırsızlık ve zina yapsa da ha!" dedim. ***"Evet, dedi, hırsızlık da etse, zina da yapsa!"***

Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem dördüncü keresinde ilâve etti: ***"Ebu Zerr patlasa da cennete girecektir".*** [57]

Bu hadis-i şerif Allah Teâlâ'nın tevbe edenlere karşı tavrı çok açık beyan etmektedir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem başka hadislerinde Allah Teâlâ'nın, tevbe edenin tevbesi sebebiyle, her eşyası üzerinde bulunan bineğini çöl ortasında kaybeden kişinin çaresizlik içinde bîtap düşüp uyuduğu esnada yanına gelen bineğini, uyandığı sırada başucunda bulunca sevincinden ağzından çıkanı bile tartamayıp:

"Ey Allah'ım sen benim kulumsun ben de senin Rabbinim!" demesi anındaki kadar sevindiğini ifade eder.

"Ey Muhammed, de ki: "Ey kendilerine kötülük yapıp aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü o bağışlayıcıdır, merhametlidir" (Zümer, 53)

[57] Buhârî, Tevhid 33; Müslim, İman 153, (94); Tirmizî, İman 18, (2646).

28-Hadis-i Şerif

"Bir adam Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme,

"ben seni seviyorum" deyince, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

"Öyleyse fakirliğe hazırlan" buyurdu. Adam:

"ben Allah Teâlâ'yı da seviyorum" deyince: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"O halde belaya da hazırlan" buyurdu.

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bahsettiği fakr burada ***"sahip olmamak değil, sahip olunan şeylere köle olmamaktır"***. Yani mevcudu terk etmektir. Varlığa sahip olmak isteyen zelil olmaya doğru gider. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"Altına tapanlar mel'undur, gümüşe tapanlar mel'undur." buyurmuştur.[58]

Belalara hazırlanmak ise Allah Teâlâ'ya muhabbetin alâmeti ve O'na kavuşmada geçilecek merhalelerdir. Dünyanın bekâsı yoktur, yani dünya kalıcı yer değildir. Bu nedenle yolculukta ne kadar olunursa o kadar rahatı vardır.

Mümin kişi dünyada rahat edemez demek, mümin kişinin hedefi dünya olmayınca sürekli sıkıntılar içinde kalır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Dünya, mümine hapishane, kâfire cennet-

---

[58] Tirmizî, Zühd 42, (2376)

tir." [59]

Mümin bu dünyada mahpus ise de gerek berzah âleminde, gerek ahiret âleminde rahat edeceğini beklemekteyiz.

Şerli olanlar, belaya sabretmedikleri gibi dünyanın lezzet ve türlü hususlarıyla ferahlamak, zevk almak ve dünyanın tadını kısacık bir ömürde çıkarmak isterler. Hâlbuki hayır sahiplerinin ferahı Allah Teâlâ'ya kulluk ve belaya sabırladır. Onlar ***"Yâ Rabbî nefsimi seni unutmaktan uzak tut "*** diye duâ ederler.

Allah Teâlâ sabretmeyi bela ile anmıştır. Sabreden unutmayandır. Sabretmesi ile ona dayanmış Allah Teâlâ'yı unutmamıştır.

Şerli ve sabırsız insanlar ise gaflet perdeleri altında kalır ve Allah Teâlâ'yı unutur.

"Onlar Allah Teâlâ'yı unuturlar, artık O da onları unuttu." [60]

Allah Teâlâ'nın unutması, kuluna rahmet sıfatı ile muamele etmemesidir.

---

[59] Müslim, Zühd 1, (2956); Tirmizî, Zühd 16, (2325).
[60] Tevbe, 67

29-Hadis-i Şerif

Ebü Ümâme radiyallâhü anh anlatıyor: "Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile beraber mescidde idik. O esnada bir adam geldi ve:

"Ey Allah'ın Rasülü, ben bir hadd gereken günah işledim, bana cezasını ver!" dedi, Rasûlüllah adama cevap vermedi. Adam talebini tekrar etti. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem yine sükût buyurdu. Derken (namaz vakti girdi ve) namaz kılındı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem namazdan çıkınca adam yine peşine düştü, ben de adamı takip ettim. Ona ne cevap vereceğini işitmek istiyordum. Efendimiz adama:

"Evinden çıkınca abdest almış, abdestini de güzel yapmış mıydın?" buyurdu. O:

"Evet ey Allah'ın Rasûlü!" dedi. Efendimiz:

"Sonra da bizimle namaz kıldın mı?" diye sordu. Adam:

"Evet ey Allah'ın Rasûlü!" deyince, Efendimiz:

"Öyleyse Allah Teâlâ hazretleri haddini -veya günahını demişti- affetti" buyurdu."

AÇIKLAMASI

Bu hadis-i şerif namazın dolaysıyla kulluğun günahların affına sebep olacağının işaretidir. Her namaz bir tevbe, dua ve kulluktur. Kim namaz konusundaki ısrarını bırakmazsa Allah Teâlâ ona muhakkak af kapısını açacak demektir.

Namazın, İslâm'da büyük bir önemi ve hiçbir ibadetin ona denk olmadığı, bir mevkii var-

dır. **Namaz ilk farz kılınan ibadettir.** Tevhid'den sonra, İslâm'ın en önemli esasıdır. Amellerin en faziletlisi ve Allah Teâlâ tarafından en çok sevilenidir.

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de namazın şanını yüceltti, onu ve onu kılanları şereflendirdi. Diğer ibadetler arasında özellikle onu zikretti, kullarına onu tavsiye etti.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem onu, kendi gözünün aydınlığı ve ruhunun rahatlatıcısı yaptı. Ashabına namazın faziletini öğretti, böylece onların hem kalpleri hem organları haşyetle doldu, davranışları düzeldi, ahlakları güzelleşti, bundan dolayı onlar önderler ve liderler oldular.

Sahih ve huşulu bir namaz, ümmeti zafere götüren en belirgin sebeplerdendir. Namaz, umulana ermenin korkulandan emin olmanın yolu ve iki cihanda kurtuluşun sebebidir.

Namaz, dini ayakta tutan direktir. Direk yıkılırsa, ona dayanan binada yıkılır. Allah Teâlâ'nın namazı, diğer ibadetler gibi yeryüzünde ve Cebrail vasıtasıyla farz kılmaması, derecesinin yüksekliğini göstermektedir. Allah Teâlâ onu, kendisiyle Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem arasında bir vasıta olmaksızın farz kılmıştır. Bu ise Miraç gecesi, yedi kat göğün üstünde olmuştu.

"Gerçekten ben, (evet) ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Onun için bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl." [61]

"Ey iman edenler! Rükû edin, secde edin,

---

[61] Tâhâ, 14

Rabbinize kulluk edin, hayır işleyin ki felah bulabilesiniz." [62]

"Namaz, müminler üzerine belirli vakitlerde yazılı bir farzdır." [63]

"Söyle iman etmiş olan kullarıma, namazı kılsınlar." [64]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

"İşin başı İslâm, direği namaz, zirvesi de cihattır." [65]

"Namaz mü'minin miracıdır" , "Kişinin Allah 'a en yakın olduğu an namaz ve secde anıdır" [66]

Sonuç olarak, namaz, erkek veya kadın, hür veya köle, zengin veya fakir, mukim (ikamet eden) veya yolcu, sağlıklı veya hasta, ergenlik çağına ulaşmış, akıllı her müslümana farzdır. Kılma usûlu ise Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin uygulaması gibidir. Bunun dışındaki hal ve hareketler ise boşa oyalanma ve aldanmaktır. Son zamanlarda çıkan uyduruk tevillere aldanmayarak sünnete sıkı sıkı sarılmak gerekmektedir.

---

[62] Hac, 77
[63] Nisa, 103
[64] İbrahim, 31
[65] Tirmizî.
[66] İbn. Hanbel. I/380

30-Hadis-i Şerif

"Benimle onlar (münafıklar) arasındaki ahid (antlaşma) namazdır. Kim onu terk ederse küfre düşer."

AÇIKLAMASI

Kendisinden başka ilah olmayan Allah Teâlâ'nın **"varlığını"** ***"La ilâhe illallah"*** sözü ile itiraf eden kulun, eda etmekle mükellef olduğu ilk ibadet ***"namaz"***dır.

Lisanen Allah Teâlâ'dan başka ilah olmadığını söyleyen kişinin kendisine ***"namaz'ın"*** farziyyeti ulaştığı halde daha hâlâ Âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'nın önünde rükû ve secde etmemesi, ***kelime'i tevhid'in hakikatini anlamadığına delalet eder.*** Bu nedenle Kelime'i tevhid'in hakikatini anlamadan kişinin onu telaffuz etmesi hiç bir şey ifade etmemektedir.

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de buyurdu ki;

"Hep Allah Teâlâ'ya dönüp itaat edin, O'ndan korkun ve namaz'ı kılın'da müşriklerden olmayın." [67]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem namaza dikkati çekmek içinde buyurdu ki;

"Kişiyle şirk arasında namazın terki vardır." [68]

"Kulla küfür arasında namazın terki vardır." [69]

---

[67] Rum, 31

[68] Müslim, İman 134, (82); Ebü Dâvud, Sünnet 15, (4678); Tirmizî, İman 9, (2622). Metin Müslim'in metnidir. Tirmizinin metni şöyledir: *"Küfürle îman arasında namazın terki vardır."*

[69] Tirmizî, İman 9, (2622); Ebü Dâvud, Sünnet 15, (4678);

Hz. Büreyde radiyallâhu anh anlatıyor:

"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Benimle onlar (münafıklar) arasındaki ahid (antlaşma) namazdır. Kim onu terk ederse küfre düşer." [70]

Abdullah İbnu Şakik radiyallâhü anh anlatıyor:

"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Ashâb'ı ameller içerisinde sadece namazın terkinde küfür görürledi." [71]

İbnu Ömer radiyallâhü anh anlatıyor: *"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:*

"İkindi namazını kaçıran bir insanın (uğradığı zarar yönünden durumu), malını ve ehlini kaybeden kimsenin durumu gibidir." [72]

Ebü'l-Melih radiyallâhu anh anlatıyor:

"Biz bulutlu bir günde Büreyde radiyallâhü anh ile bir gazvede beraberdik. Dedi ki:

"İkindi namazını erken kılın, zîra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem "Kim ikindi namazını terk ederse ameli boşa gider" buyurdu." [73]

Bir gün Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem namaz'dan konuştu. Dedi ki:

İbnu Mâce, Salât 77, (1078).

[70] Tirmizî, İman 9, (2623); Nesâî, Salât 8, (1, 231, 232); İbnu Mâce, Salât 77, (1079).

[71] Tirmizî, İman 9, (2624).

[72] Buhârî, Mevâkît 14; Müslim, Mesâcid 200, (626); Muvatta, Vukütu's-Salât 21, (1,11,12); Ebü Dâvud, Salât 5, (414, 415); Tirmizî, Salât 128, (175); Nesâî, Salât 17, (1, 238).

[73] Buhârî, Mevâkit 15, 34; Nesâî, Salât 15, (1, 236).

"Her kim şu beş vakit namazı muhafaza ederse, namazı, kıyamet gününde ona nur, burhan ve kurtuluş olur. Her kim ki de; beş vakit namazı muhafaza etmezse kıyamet gününde ona ne burhan ne nur ve ne de kurtuluş olur.

"Namazı terk edenler kıyamet gününde de Karun'la, Haman'la, Firavn'la ve Ubeyy ibnu Halefle beraberdir".[74]

İbnu Kayyım rahmet-u'llâhi **"kitabu's-salât"** isimli eserinde bu hadis'i şerifi naklettikten sonra şöyle diyor.

"Namazı terk edenin hasseten bu dört kişi ile beraber olacaklarının zikredilmesinin sebebi şudur ki, bu dört kişinin küfür işleyişleridir. Burada bedi'i bir işaret vardır. Zira namazı terk eden, malının, mülkünün, riyasetinin veya ticaretinin meşguliyeti ile terk eder.

—Her kim ki, **malının meşguliyeti**yle namazı terk ederse, **"Karun'la"** beraberdir.

—**Mülkünün meşguliyeti**yle namazı terk eden de **"Firavn'la"** beraberdir.

—**Riyasetinin sebebi**yle namazı terk eden ise **"Haman'la"** beraberdir.

—**Ticaretinin meşguliyeti**yle terk eden de **"Ubeyy ibnu Halefle"** beraberdir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurdu ki:

"Dağ tepelerindeki koyun çobanından Allah Teâlâ hoşlanır. Zira o namaz için ezan okur ve

---

[74] Bu Hadis'i Ahmed (2/169) Darimi (2/301) ve ibnu Hibban (1448) Âcurri Şeriada (135) Muhammed İbnu Nasr el-Mervezi Kitabû's-Salet'da (58) Taberani Kebirde Beyhaki Şuabû'l-iman da sahih bir senedle rivayet etmişlerdir.

"namaz kılar". Buna binaen Allah Teâlâ şöyle buyurur.

"Şu kuluma bakın, ezan okuyup "namaz kılıyor ve benden korkuyor". Ben de o kulumun günahlarını mağfiret büyürdüm ve onu Cennetime koyacağım" der.[75]

Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ beyan ettiği üzere;

"Kitab'ları sağ ellerinden verilenler cennettedirler: "mücrim'lerden" sorarlar.

"sizi bu sakar cehennem'ine sokan nedir?" Onlar şöyle derler.

"biz namaz kılanlardan değildik", yoksula yedirmezdik, batıla dalanlarla beraber dalıyorduk, "hesap gününde yalan sayardık". Nihayet bize ölüm gelip çattı. Fakat (o vakit) "şefaat'cıların şefaat'ı onlara fâide vermez".[76]

Âyet'i Kerîme'deki zikredilen "mücrim'lerin" yarın âhirette *"şefaatcıların şefaatından mahrum olmalarının sebebi"* dört şey'e göredir.

1- Namaz kılanlardan olmadıkları için.

2- Yoksula yedirmedikleri için.

3- Kâfir'lerle oturup kalktıkları için.

4- Hesap gününü yalanladıkları için.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem namazın ehemmiyeti hakkında buyurdu ki:

"Dininizden ilk terk edeceğiniz şey emanettir. En son da ise namazı terk edersiniz." [77]

---

[75] Bu Hadis'i Ebu Dâvud (1203) ve Nesei (2/20) Ahmed (4/145) İbnu Hıbban (260) ve Taberâni Kebir de (17/833) sahih bir senedle rivayet etmişlerdir. Şeyh El-Bâni Silsiletü's-Sahıda'da (41) tahriç etmiştir.

[76] Müddesir,40-48

[77]Bu Hadis'i Ebu Nuays Hıylada (6/265 ve Ahbar'da 2/213

Evet din'den en son terk edilen **"NAMAZ"** olduktan sonra, artık o kişide dinden hiç bir şey kalmamıştır.

"Rabbim! Beni, gerçeği üzere namaza devam eder kıl; zürriyetimden de böyle kimseler yarat... Ey Rabbimiz, duamı kabul et." [78]

Gönül tesbih çek seccâdeden hiç ayağın ayırma,
Namaz ehlinden özünle sakın sen durma oturma.
İbâdet ehli ol dâim yüzünü kaldırma topraktan,
Vuzu'dan el yuyup râhat edip şol nefsi yatırma.
Yüzün yerlere sür gel buriyâ mescid içinde,
Otur minber gibi dâim kafeste kuş gibi durma.
Müezzin nâlesin dinle dağılsın dilde teşvişin,
Sakın terk eyleyip tamû kapısın sana açtırma.
Cemâatla namaz terk edeni almış kudûretler,
Anın terkiyle lûtf et bir kedûret hem artırma.
Hatibin sanmagil mülhid anın fi'line uy dâim,
İmamdan gayriye aslâ sakın özünü tapşırma.
Niyâzi *tâati terk eylemek bil kim füzulluktur,*
Kerem kıl terk-i tâatle bu halkı başa üşürme.

Niyâzî-i Mısrî k.s.

İbn-u Mes'ud'dan Taberâni kebirde (9754) Haraiti Mekarim de (77) ve Taberâni Evsatta (1/138) Umer Ibnul-Hattab'dan sahih bir senedle rivayet etmişlerdir. Ve Şeyh Albâni Silsile'de (1739) tahriç etmiştir.

[78] İbrahim, 40

31-Hadis-i Şerif

"Rabbini zikret, isterse sana 'deli' desinler."

AÇIKLAMASI

Sevilenin sevgisi insanı istila edince aşırılıklar ve meyil görülmeye başlar. Bu durum dışarıdan tahkir edilecek bir vaziyet alınca genellikle âşık, meczup ve mecnun sıfatlarına düşülür. Bu bir psikolojik savunmadır. Bu bahsedilen durumdan nebiler ve evliyalar da paylarını almıştır.

"Ve dediler ki: "Ey üzerine kitap indirilmiş olan! (zât) Şüphe yok sen elbette bir mecnûnsun." [79]

"Size gönderilmiş olan resûIünüz, şüphe yok ki elbette bir mecnûndur." [80]

Bu türlü ithamlara karşı Allah Teâlâ buyurdu ki;

"Sen Rabbinin nîmeti sayesinde mecnûn değilsin." [81] ***"Orada kendisine itaat olunmuş bir emîndir. Ve sizin sahibiniz bir mecnûn değildir."*** [82]

Hakikatte insanın bu hali kendini rahatsız etmez iken dışarıdan görenler yapamadığı ve kavuşamadığa hale aşağılık sıfatlar vererek rahatlama yolunu seçerler. Aslında burada Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kulluğu yapmayanların aşağılamalarından rahatsız ol-

---

[79] Hicr, 6
[80] Şuara, 27
[81] Kalem, 2
[82] Tekvir, 21-22

mayın, demiştir.

"Ey inananlar, sizden kim dininden dönerse (bilsin ki,), Allah yakında öyle bir toplum getirecektir ki, O onları sever, onlar da O'nu severler. Müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler. Allah yolunda cihad ederler, kınayanın kınamasından korkmazlar. Bu, Allah Teâlâ'nın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah Teâlâ'nın lütfu geniştir. O her şeyi bilendir." [83]

Bu konuda şu hususu unutmamalıyız. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem aşırılığın artışı ile dengesiz bir hayat tarzına düşüp aşağılanmak için hareket tarzını seçin dememiştir.

Melamî usulü olarak bahsedilen bir tarzda bu hadis-i şerifin uygulaması bulunmaktadır. Ancak aşağılanma ise sınırlarda terbiye sahibinin talebesine tavsiye ettiği dışındaki hallerin ise geçerliliği yoktur.

Melâmet, Arapça Levm kökünden türetilmiş, kınamak, ayıplamak, azarlamak, serzenişte bulunmak, korkmak, rüsvalık anlamına gelen melâmet mastar bir kelime olup, melâmeti ise, kınanmaya konu olan demektir. Melâmet bir manada tesettür demektir.

Melâmet, ibâdeti, âdâb-ı şeriatı terk etmek değildir. Bütün Allah Teâlâ dostları melâmet hırkasına bürünmüşlerdir. Sonuç olarak insan kulluğunun sırrını nasıl saklaması gerekiyorsa o şekilde kapatmalıdır. Bu kapatma için her şahıs için geçerli usul başka başkadır.

---

[83] Mâide, 54

32-Hadis-i Şerif

"Kime, gerek malına, gerek canına bir musibet gelir de, sabreder, kimseye açıp şikâyet etmezse, artık Allah'ın onu bağışlaması bir hak olur."

AÇIKLAMASI

Ahlâkın önemli makamlarından ve manevi yolculuğun kilit noktalarından birisi ve belki de en çetin olanı sabırdır.

" Sabır ve namaz ile Allah Teâlâ'dan yardım isteyin. Şüphesiz o (sabır ve namaz), Allah'a saygıdan kalbi ürperenler dışında herkese zor ve ağır gelen bir görevdir." [84]

"Sabır, Allah Teâlâ'dan yardım istemek ve Allah Teâlâ ile sebat etmektir, denilmiştir."

"Sabret! Senin sabrın da ancak Allah'ın yardımı iledir. Onlardan dolayı kederlenme; kurmakta oldukları tuzaktan kaygı duyma!" [85]

"Sabırda hem zorluklara, hem de günahlara sabretme beraber bulunmaktadır."

"Cennet zorluklarla, Cehennem de şehvetlerle sarılmıştır." [86]

Sabırda dikkatli olunması gereken en önemeli husus ayık ve uyanık olmaktır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Sabır (hadisenin) sarsıntı tesiri yaptığı ilk anda, gösterilen tahammüldür. " [87]

---

[84] Bakara, 45
[85] Nahl, 127
[86] Buhâri. Rikak. 28: Müslim. Cennet. 1; Tirmizi. Sıfat-u Cennet. 21
[87] Buhârî. Cenaiz. 32. 43. Ahkâm. 11; Müslim. Cenaiz. 14-15; Tirmizi, Cenaiz, 13; Nesai. Cenaiz. 22; İbn. Mâce.

Allah Teâlâ kulun hakkında ceza vermek murat etse bile cedlerine ve nesillerine nazar ederek çok zaman bağışlamıştır. Onun için insanların kendi aralarındaki muamelelerinde sabırlı olması gereklidir.

"Bir gün Davut aleyhisselâm kendisine zulmeden birine beddua etmiş icabet geç olmuştu. Davut aleyhisselâm bu duruma çok üzüldü. Allah Teâlâ

"Ey Davut! Sende bir kimseye zulmedersen, o da sana beddua ederse; Ben sana geç icabet ettiğim gibi ona da geç icabet edeyim diye, isteğine geç cevap verdim"

Bu nedenle kul Allah Teâlâ´dan bir şeyi ister. Allah Teâlâ;

"Peki, fakat ben bunu sana, gerektiği bir vakitte vereceğim" der. Bu verme ya dünyada veya ahirette olur. Ahirette olan ise daha makbuldür.

Cenaiz. 55 Ebu Davud. Cenaiz. 27

33-Hadis-i Şerif

"Evleniniz, çoğalınız! Çünkü ben kıyamet gününde başka ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övünürüm."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Şu üç şey Âdemoğlunun saadetindendir; sâliha bir hanım, geniş ev, rahat binek" [88]

Evlilik, insanın en geniş anlamda özgürlüğe ve bağımsızlığa ulaşmasının güvencesidir. Erkek ve kadın evlilikle tek vücut olunca Allah Teâlâ'nın başka bir boyutta yaratıcılığının tecellisi kavuşarak nesiller meydana getirir. Böylelikle O'nu yansıtan ***"yeni bir hayat yaratılır".***

Her zaman olduğu gibi erkek kadının desteği ile çok şeyleri başarır. Bunun için evlilik gerekli kurumdur. Nebiler dahi evlilik ihtiyacını diğer insanlardan daha çok hissetmişlerdir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Hz. Hatice'den gördüğü desteğin büyüklüğünü bu konuda hatırlamak uygundur.

"Her başarılı erkeğin arkasında kadın vardır", sözü de sorgulanamaz bir gerçeği yansıtmaktadır

---

[88] İbn Hanbel (1/168)Taberani (1/19) Taberani Evsat (1/163) Mecmauz Zevaid (4/272)

34-Hadis-i Şerif

"Rızık, kulu, ecelinin aradığından daha çok arar."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem insanların rızık peşinde çok elem çekmelerinin neticesiz olduğunu haber vermektedir. Allah Teâlâ'nın insanın rızkına kefil olduğunu ve onun için üzülmeden kanaatle yaşamayı kullukta müdavim olmanın gereğinden bahsetmektedir.

"Ehline namaz kılmalarını emret, kendin de onda devamlı ol. Biz senden rızık istemiyoruz, sana rızık veren Biziz. Sonuç Allah'a karşı gelmekten sakınanındır." [89]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem yukarıdaki hadis-i şerifi açıklayıcı olarak buyurdular ki;

"Eğer siz hakkıyla Allah'a tevekkül etseydiniz, kuşların rızkını verdiği gibi, sizin de rızkınızı verirdi. Onlar sabaha aç çıkarlarken akşama tok olarak dönerler... "[90]

"Başımızı titreten rızıktan dolayı ye 'se düşmeyin, Zira Âdemoğlu 'nu annesi, üzerine giyeceği bir şeyi olmadığı halde doğurdu. Sonra Allah ona rızık verdi." [91]

---

[89] Tâhâ, 132

[90] Tirmizi, Zühd, 33; İbn. Mâce, Zühd, 14; İbn. Hanbel, I / 30, 52

[91] İbn. Mâce, Zühd, 14; İbn. Hanbel, III / 469

35-Hadis-i Şerif

"Allah, merhametli olanlara rahmetle muamele eder. Öyleyse, sizler yeryüzündekilere karşı merhametli olun ki, semâda bulunanlar da size rahmet etsinler. Rahim (akrabalık bağı) Rahmân'dan bir bağdır. Kim bunu korursa Allah Teâlâ onunla (rahmet bağı) kurar, kim de koparırsa, Allah da ondan (rahmet bağını) koparır."

AÇIKLAMASI

Rahmet-merhamet-rahim birbirlerinin türevidir. Bu sıfatlarda karşılıklı ve yakınlık üzere ilişkiler bulunmakta ve karşısındaki ile olgunlaşan sıfatlardır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem huzur ve iyiliğin kaybolduğunda, parçalandığında, bu bağların kuvvetlenmesi için tavsiyelerde bulunmaktadır.

İnsanlar yaratılıştan ölümüne kadar birçok akrabalık bağından geçmektedir. Bu bağların kuvvetlenmesi için gayret göstermek gerekir.

Akrabalık derece derece yakınlık kurduğumuz her şeydir. Bu nedenle aile, akraba, komşu, millet gibi beşerî;

Ruh, nefis, beden, melek, cin gibi insânî;

Canlı, cansız ve başka boyutlarla olan yakınlığımız açısından bakılınca ilişkilerin hiçbir şekilde koparılmaması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, Allah Teâlâ'nın yalnız yaşayana razı olmadığını cemiyet ve içtimâî bir bağ içinde olmamız gerektiğini söylemektedir.

36-Hadis-i Şerif

"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir hastaya geldiği veya kendisine bir hasta getirildiği zaman şu duayı okurdu:

"Ey insanların Rabbi, acıyı gider, şifa ver, sen Şafisin. Senin şifandan başka şifa yoktur. Senden hiçbir hastalığı hariç tutmayan şifa istiyoruz."

AÇIKLAMASI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Şâfi-i Kerim Allah Teâlâ Hazretleri, her ne hastalık indirmişse onun devasını da indirmiştir." [92]

Hastalıklar maddî ve mânevi olarak iki kısımdır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin duası her iki kısmı da kapsar. Hakikatte hastalıklar musibetlerin ve günah artıklarını temizleyicidir. Onun için hastalık ve musibetlere mukavemet gösterip isyan ve itiraz etmeden kadere rıza gösterenler manevi kirleri olan günahlardan temizlenmiş olacaklardır.

Maddî manada şifa bedeninin sıhhat bulması manevi anlamda da kalbin ***"ölü olma hastalığına mübtela olması"***ından kurtulmasıdır. ***Ölü olma*** ihtiyaç duyma hallerine kapılmadır. Kalp ihtiyaç ölümü ile ölünce beden de boş ve kötü duyguların ve huyların esiri olur.

---

[92] Ebu Dâvud ve Tirmizî'de şu ziyade var:
"Tek bir hastalığın ilacı yoktur" dedi. Kendisine:"O hangi hastalıktır?" diye soruldu da: "İhtiyarlık!" cevabını verdi." Buhârî, Tıbb 1, Ebu Dâvud, Tıbb 1, (3855); Tirmizî, Tıbb 2, (2039); İbnu Mâce, Tıbb 1, (3436).

İnsan, Allah Teâlâ'dan şifa istediğinde her iki halin düzelmesi için istemelidir.

Tecellî-i cemâle mazhar eyle
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım
Tarîk-ı vasla lutfun rehber eyle
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım

Hüdâyâ yok nihayet fazl u cüda
Giriftar eyleme zenb-i vücûda
Kerem kıl lâyık it bezm-i şuhûda
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım

Füyûzât ile kalbim feyz-yâb et
Mezâk-ı asfiyâda behre-yâb et
Cemâlin keşf edip ref-i hicâb et
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım

Bi-hakk-ı nûr-ı pâkin Fahr-ı âlem
Bi-hubb-ı Çâr-yâr-ı Zât-ı Ekrem
Derûnum zikrin ile eyle hem-dem
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım

Cenâbundan budur herdem niyazı
Sivâdan pâk ola kalb-i Niyâzî
Ki sensün derd-mendin çâre-sâzı
Efendim Hâlikim Rabbim İlâhım

Niyâzî-i Mısrî k.s.

37-Hadis-i Şerif

"İnsanların en faziletlisi, amel açısından en faziletli olanıdır."

AÇIKLAMASI

Amellerdeki gerçek gaye onların hakikatleri olan batını manalarına ulaşmaktır. İnsandaki fazilet ancak dışa vuran amelleri ile açığa çıkar. Bu nedenle bedenin sağlamlığı da ibadetlerin, amellerin ve ahlâkın sağlamlığı olarak açıklanmıştır. Kalbin bozulması, fikir bozukluğuna, bedenin bozulması da günahlara ve isyanlara sebep olur. Kişi hakkında yapılan yorumlar ile onun fazileti de açığa çıkarmış oluruz.

"Hz. Aişe radiyallâhu anha, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme;

"İnsanların birbirlerine üstünlükleri ne iledir?" *diye sorunca; Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem;*

"Dünya ve ahirette akıl iledir, *cevabını verir. Hz. Aişe;*

"İnsanlar ahirette amelleriyle karşılık görmeyecekler midir?" *diye sorunca; Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şu cevabı verir;*

"İnsanlar ancak akıllarıyla itaat ederler. Akılları nispetinde amel ederler, amelleri nispetinde de ceza ve mükâfat görürler. *"*

Faziletli kişi günahlarından korkan ve amellerini hafife alandır.

38-Hadis-i Şerif

"Benim nazarımda en ziyade gıpta etmeye değer kimse şu vasıfları taşıyan kimsedir:

(Dünyevi yükü ve) hâli hafif, namazdan nasibi fazla, insanlar içinde gizli kalmış ve kendisine iltifat edilmemiş mümindir.

Onun rızkı (zaruri ihtiyaçlarına) yetecek kadardı, o buna sabretti, ölümü de çabuk geldi, az miras bıraktı, kendisi için mâtem tutan kadın da az oldu."

AÇIKLAMASI

Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de Ümmet-i Muhammedi vasıflarken buyurdu ki;

"İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Resûl'ün de size şahit olması için sizi mutedil bir millet kıldık." [93]

Bu ayet yukarıdaki hadisi şerifle açıklanabilir. Ümmet-i Muhammed hali itibariyle her konuda mutedil, ifrat ve tefritten uzaktır. Bu nedenle Allah Teâlâ bu ümmeti diğer ümmetler üzerine şahit getirmektedir.

İnsan takdirin Allah Teâlâ'dan olduğuna hakikaten ve yakinen kanaat getirip ve bu durumda istediği bir şeyi elde edemediğinde ***"Allah Teâlâ'nın takdiri budur" "bu onun lütfudur"*** diye düşünürse hiçbir şekilde isyan etmediği gibi Allah Teâlâ'nın rızasını da kazanır.

"Allah onlardan razıdır. Onlar da Allah'tan razıdır."[94]

---

[93] Bakara, 143

[94] Beyyine, 8

39-Hadis-i Şerif

"Ümmetim hakkında saptırıcı önderlerden korkarım."

AÇIKLAMASI

Hz. Ali kerreme'llâhü veche buyurdu ki:

"Sen şahısları hak ile tanı, hakkı şahıslarla tanıma. Yeter ki sen hakkı tanı, onun ehlini de tanırsın"

İnsan-ı kâmillerin dışında kalan kişiler, doğru yolun ehli olduğunu söyleyen kişiler için Allah Teâlâ ***"Yalanlayanların vay haline!"*** [95] demektedir.

Sahte önderlerin, bütün gaye ve gayretleri, mâl ve mülk edinmek, nâm ve riyaset içindir. Kâmilim diye hakikatten ve doğruluktan dem vururlar. Ancak kendileri saptıkları gibi kendine uyanları da saptırırlar. Bu kişilerin kimlik yapısını anlatmak için Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de örnekler vermiştir.

BEL'AM İBN BÂÛRA

Hz. Mûsa aleyhisselâm zamanında yaşamış ve sonradan irtidat etmiş olan ilim adamıdır.

Bel'am'a konu teşkil eden ayet meâlleri şöyledir:

"Habibim! Onlara, şeytanın peşine taktığı ve kendisine verdiğimiz ayetlerden sıyrılarak azgınlardan olan kişinin olayını anlat. Dileseydik, onu ayetlerimizle üstün kılardık; fakat o, dünyaya meyletti ve hevesine uydu. Durumu, üstüne varsan da, kendi haline bıraksan da, di-

[95] Tur, 11

lini sarkıtıp soluyan köpeğin durumu gibidir. İşte ayetlerimizi yalan sayan kimselerin hâli böyledir. Sen onlara bu kıssayı anlat, belki üzerinde düşünürler. " [96]

"Rivayete göre Mûsa aleyhisselâm, Ken'âniler'in Şam'daki topraklarına girmişti. Bu sırada Bel'am, el-Belkâ köylerinden Bal'â'da bulunuyordu. Ken'âniler'den bazıları Bel'am'ın yanına gelerek:

"Ey Bel'am, Mûsa İbn İmrân İsrâiloğulları'nın başında olduğu halde bizi yurdumuzdan sürmek ve öldürmek üzere geldi. Bizim ülkemize İsrâiloğulları' nı yerleştirecek. Senin kavmin olan bizlerin ise yerleşecek bir yerimiz yok. Sen duâsı kabul edilen bir kimsesin. Onları defetmesi için Allah Teâlâ'ya duâ et", dediler. Bel'am:

"Yazıklar olsun size! O Allah Teâlâ elçisidir; melekler ve müminler de onunla beraberdir; onlar aleyhine nasıl duâ edebilirim! Bildiğimi bana Allah Teâlâ öğretti" diye red cevabı verdi. Kavmi duâ etmesi hususunda ısrar ettiler. Bel'am da eşeğine binerek, İsrâiloğulları'nın çıkmakta olduğu dağa doğru ilerledi. Bu dağ, Husban dağıdır. Biraz gittikten sonra eşeği yere çöktü. Eşeğine binerek biraz ilerledikten sonra hayvan yine çöktü. Bel'am biraz evvelki gibi hareket ettikten sonra tekrar hayvanına bindi. Biraz yol alınca eşek yine çöktü. O, yine eşeği yerinden kalkıncaya kadar dövdü. Nihayet eşek, Bel'am aleyhinde bir delil teşkil etsin diye, Allah Teâlâ'nın izni ile konuşarak şöyle dedi:

---

[96] A'raf, 175-176

"Ey Bel'am, nereye gidiyorsun? Meleklerin önümde durarak beni yolumdan çevirdiklerini görmüyor musun? Allah elçisi ile müminler senin kavmin aleyhinde duâ etmektedirler." Fakat Bel'am, buna aldırış etmeden eşeğini döverek yoluna devam etti. Nihayet eşek onu Husban dağına çıkardı, Mûsâ aleyhisselâmın ordusunun ve İsrâiloğulları'nın karşısına götürdü. Bel'am onlara bedduâ etmeye başladı; fakat İsrâiloğulları'na beddûa ederken Allah Teâlâ onun dilini kendi kavmi aleyhine çevirdi. Yanında bulunan halk, onun kendi aleyhlerine bedduâ etmekte olduğunu görünce:

"Ey Bel'am! Ne yaptığını biliyor musun? Sen İsrâiloğulları'na hayır duâda, bize bedduâda bulunuyorsun" dediler. O:

"Ben bunu kendi ihtiyarımla yapmıyorum, Allah Teâlâ dilime hâkim oldu" dedi. Bunun üzerine dili ağzından çıkarak göğsü üzerine sarktı. Sonra kavmine: ***Dünya ve âhiret benim elimden gitti, artık hileye başvurmaktan başka çare yoktur..."*** dedi.

Öyle anlaşılıyor ki bu ayetler, **Bel'am ve hareketleri itibariyle onun gibi olan herkese şâmildir.** Allah'ın ayetlerini yalnız bir veya birkaç kişiye hasretmek doğru olmaz; onlar geniş kapsamlıdırlar.

Bel'am, dünyevî çıkar ve hesaplar için Allah Teâlâ'nın dinini tahrif eden bir ilim ve din adamını küfür sistemlerine ve kâfir yöneticilere yaranmak maksadıyla Allah Teâlâ'nın hükümlerini çiğneyen ve asıl gayesinden saptıran kimseleri temsil etmektedir.

İnsanları "**Allah Teâlâ adını kullanarak**"

aldatan, hevâ ve heveslerini tatmin için "**Tevhid akîdesini**" tahrip eden "**Bel'am'ın**" etkisi korkunçtur. İslâm topraklarının; kâfirler tarafından istilâsını hazırlayan güç, "**Bel'am**"dır.

Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlere karşı ayaklanan ve İslâm'a küfreden yönetimlerle yani Tağûtî güçlerle din adına uzlaşan ve müslümanları da "**Allah Teâlâ adını kullanarak**" aldatan, Kur'ân-ı Kerim'deki ifadeyle "**köpek sıfatlı**" kimselerin ortak ismi Bel'am'dır. Bu köpek sıfatlı kimseler de; Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerin bir kısmını kabul, bir kısmını "**zamanın değişmesi**" gerekçesiyle sükûtla geçiştirirler. Bunlar "**çok dindar**" görünmekle birlikte, Tağut'a itikat ve iman etme noktasında titizdirler.

Sonuç olarak unutulmamalıdır ki;

Allah Teâlâ şöyle dedi: ***"Allah bir kavme hidayet ettikten sonra saptıracak değildir."*** [97]

[97] Tevbe, 115

40-Hadis-i Şerif

Allah Teâlâ cennet ehline:

"Ey Cennet ehli!" diye buyurur. Onlar da:

"Buyur ey Rabbimiz, emret emrine âmâdeyiz. Ey Rabbimiz?" derler. Allah Teâlâ:

"Razı oldunuz mu?" diye buyurur. Onlar da:

"Niçin razı olmayalım ki, yarattıklarından kimseye vermediğin şeyleri bize verdin" derler. Allah Teâlâ

"Ben size bundan daha üstün olanını vereceğim" diye buyurur. Onlar da:

"Ey Rabbimiz! Bundan daha üstünü ne olabilir ki?" diye sorarlar. Allah Teâlâ da:

"Size rıdvânımı (rızâmı) bahşediyorum. Bundan böyle artık ebediyen size kızmam" diye buyurur."

AÇIKLAMASI

Her çalışmanın ve gayretin bir karşılığı vardır. Karşılıkları ödemede Allah Teâlâ ise cevvad [98]-ül kerimdir.

Enes İbn-i Malik radiyallâhü anh, Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem´den şöyle rivayet etti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor.

"İzzetim, celalim, cömertliğim, mahlûkatımın bana olan ihtiyacı ve yüce makamım için, erkek ve kadın kullarımın İslam üzere yaşayıp yaşlanmalarının ardından onlara azap etmekten hayâ ederim."

Yine Enes İbn-i Malik radiyallâhü anh diyor ki, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem´in bu

---

[98] **Cevvad:** Çok çok ihsan eden. Çok cömert

esnada ağladığını gördüm.

"Ya Rasülallah niçin ağlıyorsunuz?" Diye sordum. Bunun üzerine;

"Allah Teâlâ ondan utandığı halde, kendisi Allah Teâlâ´dan utanmayana ağlıyorum", buyurdu.

Sevdim seni hep vârım yağmadır alan alsın,
Gördüm seni efkârım yağmadır alan alsın.

Aldı çü beni benden geçtim bu cân u tenden,
Aklım dahi her vârım yağmadır alan alsın.

Ben varlığımı attım dost varlığına yettim,
Her usluya bazârım yağmadır alan alsın.

Geçtim ben âd u sandan çıktım ben o dükkândan,
Hep ırz ile vakârım yağmadır alan alsın.

Geldi dile dildârım buldum gül-i gülzârım,
Şimden gerû hep vârım yağmadır alan alsın.

Sen gâib u hâzırsın her hâlime nâzırsın,
Ahvâl ile etvârım yağmadır alan alsın.

Çün buldu gönül yârim terk eyledim ağyârım,
İmân ile zünnârım yağmadır alan alsın.

Mısrî'ye vücûb imkân bir oldu kamû a'yan,
Tâat ile ezkârım yağmadır alan alsın.

Niyâzî-i Mısrî k.s.